

Nr 256.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillfälligt höjning av postavgifterna m. m.; given Stockholms slott den 19 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen besluta

att — med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för s. k. lokalbrev — befodringsavgifterna för inrikes brev skola utgå med följande belopp:

om brevets vikt icke överstiger	20 gram.....	20 öre
„ vikten överstiger 20 men icke 125	„	40 „
„ „ „ 125 „ „ 250	„	60 „
„ „ „ 250 „ „ 500	„	80 „ ;

att befodringsavgiften för inrikes brevkort skall utgöra:

för enkelt brevkort	10 öre
„ dubbelt „	20 „ ;

att — med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för s. k. lokalförsändelse — befodringsavgiften för annat inrikes korsband än utgivarkorsband eller sådant korsband, som innehåller uteslutande blindskrift, skall för var vikt av 100 gram eller del därav utgå med 5 öre, dock att minsta avgiften skall utgöra för korsband, innehållande affärshandling, 20 öre och för korsband, innehållande varuprov, 10 öre;

att — likaledes med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för lokalförsändelse — befodringsavgiften för inrikes korsband, som innehåller uteslutande blindskrift, skall, för var vikt av 500 gram eller del därav, utgöra 5 öre;

att avgiften för inrikes postanvisning eller postförskott skall utgå med följande belopp:

om postanvisnings- respektive postförskottsbeloppet uppgår till högst 5 kronor	20 öre
„ beloppet överstiger 5 men ej 50 kronor	30 „
„ „ „ 50 „ „ 100 „	40 „
„ „ „ 100 „ „ 250 „	50 „
„ „ „ 250 „ „ 500 „	60 „
„ „ „ 500 „ „ 750 „	70 „
„ „ „ 750 „ „ 1,000 „	80 „ ;

att assurancesavgiften för inrikes försändelse skall utgå med följande belopp:

för assurancesbelopp av högst 500 kronor	30 öre
„ „ , som överstiger 500 men ej 1,000 kronor	50 „
„ „ „ „ 1,000 „ „ 100,000 „	50 „

för 1,000 kronor med tillägg av 10 öre för varje överskjutande belopp av 500 kronor eller del därav,

för assurancesbelopp, som överstiger 100,000 kronor, 20 kronor 30 öre för 100,000 kronor med tillägg av 10 öre för varje överskjutande belopp av 1,000 kronor eller del därav;

att det inrikes portot för paket skall utgå enligt följande grunder, nämligen för paket, som väger

högst 1 kilogram, med.....	80 öre
mer än 1 men ej över 3 kilogram, med.....	1 krona 10 „
„ „ 3 „ „ „ 5 „ „ „	1 „ 40 „

„ „ 5 kilogram, med 1 krona 40 öre för de första 5 kilogrammen och därefter 80 öre för vart överskjutande kilogram eller del därav;

att för skrymmande paket det ifrågavarande viktportot skall ökas med 50 procent och att, i fråga om vad med skrymmande paket förstås, skola tillämpas bestämmelserna i sådant hänseende enligt gällande internationella paketkonvention, dock med den eller de inskränkningar, som kunna föranledas av särskilda, utav Kungl. Maj:t till efterrättelse inom svenska postverket givna föreskrifter;

att den särskilda tilläggsavgiften för inrikes s. k. ilpaket skall utgöra 1 krona 40 öre för var vikt av 5 kilogram eller del därav;

att den avgift, som vederbörande avsändare har att, utöver belöpande befodringsavgift, erlägga för inrikes försändelsers rekommendation, skall utgöra 20 öre;

att 8 och 11 §§ i kungl. förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter — 11 § sådan densamma lyder enligt kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 — skola erhålla följande ändrade lydelse:

”8 §.

1 mom. Postavgiften — — — — — befodringsavgift.

2 mom. Förskrivningsavgiften utgår med:

a) 20 öre för varje i taxan intagen abonnemangstermin, som abonnemanget avser, och

b) 4 procent av den utgivaren tillkommande prenumerationsavgift, dock ej under 10 öre, allt räknat för helt år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider.

3 mom. Befodringsavgiften beräknas för år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider sålunda:

a) 24 öre för varje nummer i veckan, men för tidning, som utkommer med mer än 7 nummer i veckan, 24 öre för vart och ett av 7 nummer och 12 öre för varje överskjutande nummer i veckan; skolande — — — — — högre hela tal; och

b) 12 öre för varje helt eller påbörjat kilogram av tidningens sammanlagda vikt under nästföregående helårsperiod, räknat från och med den 1 oktober till och med den 30 september; skolande — — — — — tidningens vikt.

4 mom. Om — — — — — öretal.

5 mom. För varje gång postabonnemang sker skall, evad abonnemanget avser längre eller kortare tid, postavgiften alltid utgöra minst 40 öre för varje särskilt tidningsexemplar.

6 mom. Om — — — — — höjas.

7 mom. Skulle — — — — — helårsvikten av tidningen.

8 mom. Utgivare — — — — — bilagor.

11 §.

1 mom. Om tidnings utgivare till postanstalt å utgivningsorten avlämnar exemplar av tidningen för befodrning såsom korsband, må, efter anmälan av utgivaren, postbefodringsavgiften beräknas efter sammanlagda vikten av de försändelser, som på en gång avlämnas, och skall för sådana korsband (utgivarkorsband) avgiften utgöra 12 öre för varje

vikt av ett halvt kilogram eller del av halvt kilogram. Avlämnas samtidigt olika av samma person utgivna tidningar, beräknas avgiften å tidningarnas sammanlagda vikt. Varje gång utgivarkorsband avlämnas till postbehandling skall emellertid befordringsavgiften beräknas för minst två kilogram.

2 mom. Utgivarkorsband — — — — — korsband i allmänhet.

3 mom. Finner — — — — — 1 mom. sägs.

4 mom. I övrigt — — — — — försändelse”;

att de förhöjda avgifterna för postabonnemang å tidning och för utgivarkorsband skola utgå från och med den 1 januari 1921, dock att den förra avgiften skall tillämpas jämväl beträffande sådana abonnemang för år 1921, som verkställas under år 1920;

att de övriga beslut, som i nu förevarande hänseenden kunna bliva meddelade, skola träda i kraft den 1 juli 1920, vid vilken tid stadgandena i 2—4 samt 7—10 §§ av kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 angående tillfällig höjning av postavgifterna m. m. skola upphöra att gälla; samt

att samtliga beslut skola lända till efterrättelse allenast till och med den 31 december 1921, dock att de förhöjda avgifterna för postabonnemang å tidning icke skola tillämpas beträffande sådana abonnemang för år 1922, som verkställas under år 1921.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

G U S T A F.

C. E. Svensson.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 19 mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anförde departementschefen, statsrådet Svensson följande:

I sitt anförande till statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 vid föredragning av finansplan för statsregleringen vid innevarande års riksdag framhöll föredragande departementschefen, att han på angivna skäl icke funnit sig kunna godtaga det resultat, vartill generalpoststyrelsen kommit vid sin beräkning av postverkets inkomster och utgifter under år 1921, och att han ansåge, att postverket med de förutsättningar i fråga om taxor, på vilka generalpoststyrelsen byggt, i själva verket icke kunde väntas giva något överskott för samma år. Förutsättningar, som skulle leda till ett sådant resultat, kunde givetvis icke godtagas. Tvärtom ansågs, att budgetställningen krävde ett avsevärt större överskott från postverket än även det generalpoststyrelsen kalkylerat med

i det högre av de två av styrelsen framlagda alternativa inkomstberäkningarna, det vill säga 2,6 miljoner. Enär därför en höjning av vissa postavgifter syntes oundgängligen erforderlig, borde föranstaltas om förslag angående lämpligt avvägda höjningar i posttaxan.

Med anledning härav har min företrädare i ämbetet i enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande utsett ledamoten av riksdagens första kammare, partisekreteraren Fritz Gustav Möller, ledamoten av riksdagens andra kammare, grosshandlaren Erik Petter Waldemar Röing, överdirektören i järnvägsstyrelsen John Henrik Flodin och kaptenen i flottans reserv Sten Fredrik Dehlgren att såsom sakkunniga samarbeta med generalpoststyrelsen vid verkställande av utredning och avgivande av förslag i fråga om höjning av vissa postavgifter.

General-
poststyrelsen.

I skrivelse den 9 mars 1920 har generalpoststyrelsen efter samråd med de sakkunniga inkommit med utredning och förslag i ämnet.

Ny beräkning
rörande det
ekonomiska re-
sultatet av
postverkets
rörelse
under åren
1920 och 1921.

I denna skrivelse har styrelsen till en början framlagt en på angivna skäl verkställd *reviderad beräkning av postverkets ekonomiska driftresultat under åren 1920 och 1921*, och har styrelsen därvid anfört följande:

»I generalpoststyrelsens underdåniga skrivelse den 22 oktober 1919 med förslag till beräkning av det ekonomiska resultat av postverkets rörelse, som borde upptagas i riksstaten för år 1921, lades till grund för beräkningen de inkomster, som antogos komma att inflyta under år 1919. Därvid uppskattades inkomsterna av inrikes rörelsen för sistnämnda år till omkring 55,000,000 kronor. Med tillägg av de belopp, som antogos komma att härflyta från den utrikes rörelsen och för bestyret med stämpelförsäljningen m. m., beräknades samtliga inkomster för år 1919 till i runt tal 57,750,000 kronor. Efter avdrag av de till 55,850,000 kronor beräknade utgifterna förutsattes, att för år 1919 skulle komma att uppstå ett överskott av 1,900,000 kronor.

Sedan bokslutet för år 1919 numera uppgjorts, har det, som generalpoststyrelsen redan till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet anmält, visat sig, att i verkligheten inkomsterna allenast uppgått

till	kr. 55,471,799: 64
och utgifterna till.....	„ 54,423,799: 88
samt att överskottet alltså belöpt sig till.....	kr. 1,047,999: 76.

Härvid är emellertid att taga i betraktande, att statens och vissa enskilda järnvägars tillgodohavanden på grund av Eders Kungl. Maj:ts beslut angående höjning för år 1919 av järnvägspostbefordringsavgifterna icke hunnit under sagda år kontrollräknas och utbetalas. Härigenom har ett på år 1919 belöpande utgiftsbelopp av omkring 2,000,000 kronor kommit att belasta innevarande år. I motsatt fall skulle nyssnämnda överskott förbytt i en ungefär lika stor brist.

I kalkylen för år 1919 hade såsom inkomst av den utrikes rörelsen upptagits en summa av 2,100,000 kronor. Det influtna beloppet har visat sig bliva något högre eller 2,300,000

kronor. Den största inkomstposten — inkomsten av inrikes rörelsen — har däremot endast uppgått till 53,000,000 kronor i stället för den ovan angivna beräknade summan av 55,000,000 kronor. Anledningen härtill är, att frankoteckensuppbörden, som utgör huvudparten av inkomsterna av inrikes rörelsen, icke nått den beräknade höjden. Såsom generalpoststyrelsen i sin ovan återopade skrivelse framhöll, hade sagda uppbörd vid tidpunkten för beräkningens uppgörande visat tendens att sjunka under månaderna juni—september, men generalpoststyrelsen trodde sig då icke böra räkna med annat än att denna nedgång var av tillfällig natur och att någon ytterligare mera avsevärd nedgång under årets återstående del icke behöfde befaras. Förhållandet blev emellertid det motsatta. Totaluppbörden av inrikes rörelsen för år 1919, 53,000,000 kronor, är på grund av de under året tillämpade taxeförhöjningarna givetvis till beloppet större än motsvarande summa för år 1918, 45,195,000 kronor. Avdragas de belopp, som kunna beräknas hänföra sig till portoförhöjningarna, utgöra inkomstsiffrorna 41,200,000 kronor för år 1918 men endast omkring 39,000,000 kronor för år 1919, det vill säga en minskning för sistnämnda år av över 2,000,000 kronor, varav huvudparten faller på årets sista månader. Härav hänför sig visserligen en avsevärd del, eller över 800,000 kronor, till sjunkande uppbörd för tjänsteförsändelser — beroende på kristidskommissionernas avveckling — men återstoden av inkomstminskningen utvisar en avsevärd nedgång även i den vanliga trafiken. En överslagsvis gjord beräkning för januari månad innevarande år — postavgifterna för tjänsteförsändelser redovisas till sin huvudsakliga del först i början av första månaden efter utgången av det kvartal, varunder portobeloppen för befordrade försändelser uppdebiterats — har givit vid handen, att tjänstefrankoteckensuppbörden för fjärde kvartalet 1919 sjunkit med över 500,000 kronor i jämförelse med samma kvartal 1918. En minskning uti ifrågavarande uppbörd av omkring 2,000,000 kronor lär där för kunna motses under år 1920. Med andra ord uttryckt innebär detta, att sistnämnda, under kristiden ofantligt stegrade uppbörd torde komma att under innevarande år återgå till ungefärligen normalt belopp. Bortsett härifrån synas emellertid omständigheterna påkalla, att, med hänsyn till den påvisade nedgången i den allmänna rörelsen, postverkets inkomster för innevarande och kommande år beräknas något annorlunda än förut skett. Ännu en anledning härtill är det förhållandet, att, enär så avsevärda taxeförhöjningar redan vidtagits och då ytterligare förhöjningar efter allt att döma torde bli nödvändiga, man otvivelaktigt måste räkna med att åtminstone någon nedgång i trafiken därav blir följden.

Såsom generalpoststyrelsen vid upprejade tillfällen i samband med sina inkomstberäkningar och senast i ovan återopade skrivelse den 22 oktober 1919 framhållit, hava postverkets inkomster av inrikes rörelsen under åren 1915—1918 företett en rent av abnorm ökning eller successivt från över 6 % 1915 till över 17 % 1918. Denna ökning har givetvis sin grund i vissa i samband med världskriget och kristiden stående förhållanden. Då på senaste tiden så tydliga tecken utvisat, att dessa förhållanden hastigt avvecklas, synes det generalpoststyrelsen, som om försiktigheten borde bjuda att vid inkomsternas beräkande utgå från det antagandet, att ökningskurvan så att säga kommer att återgå i sitt normala spår. Det måste emellertid betonas, att någon närmelsevis exakt beräkning av postverkets blivande inkomster icke kan utföras, då allt för många oberäknliga faktorer därvid giva utslag. Så kan exempelvis icke någon fullt tillförlitlig statistik erhållas rörande antalet vanliga brev, brevkort och korsband, det vill säga huvudmassan av postförsändelserna.

Under åren 1911—1915 utvisade frankoteckensuppbörden en genomsnittlig ökning av omkring 5 %. Utgår man från en kontinuerlig ökning med nyssnämnda procenttal, skulle uppbörden i fråga för år 1920 uppgå till omkring 32,500,000 kronor och för år 1921 till ungefär 34,000,000 kronor, bortsett givetvis från inkomstökningen på grund av porto-

förhöjningarna. Generalpoststyrelsen anser under nuvarande förhållanden försiktigheten bjuda att räkna med, att frankoteckensuppbörden kommer att under år 1920 så småningom sjunka för att under år 1921 uppgå till ungefärligen det belopp, vartill man, på sätt nyss nämnts, kommer vid antagande av en kontinuerlig ökning av 5⁰/₁₀₀ under åren 1911—1921. Godtages detta beräkningssätt, kan frankoteckensuppbörden för år 1920 — oberäknat portoförhöjningarna — beräknas till omkring 35,000,000 kronor, vartill — under förutsättning att nu gällande av Eders Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda tillfälliga portoförhöjningar oförändrade tillämpas under året — kommer en ökning av ungefär 50⁰/₁₀₀, eller tillhoppa i runt tal 52,000,000 kronor. Härtill skall läggas de till omkring 3,000,000 kronor beräknade övriga inkomster av inrikes rörelsen. Totalinkomsterna av denna rörelse under innevarande år skulle sålunda utgöra..... 55,000,000 kr., vartill komma intäkterna av utrikes rörelsen, i inkomstberäkningen av den 22 oktober 1919 upptagna till 3,100,000 ,, samt postverkets ersättning för bestyret med kronoskatteuppbörden och stämpelförsäljningen 700,000 ,,

Summa 58,800,000 kr.

Med hänsyn till det av statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet till statsrådsprotokollet den 7 januari 1920 angående finansplanen för statsregleringen vid årets riksdag gjorda uttalande i ämnet har generalpoststyrelsen ansett sig icke böra för året räkna med någon inkomst för postverkets bestyr med postsparbanks- och försäkringsgöromålen.

Mot nyss angivna inkomstsumma för år 1920, 58,800,000 kronor, svara utgifter, vilka i enlighet med den av Eders Kungl. Maj:t fastställda utgiftsstat för postverket beräknats till i runt tal 65,800,000 kronor. Till sistnämnda summa måste emellertid, på grundval av ett annat av nyssnämnda departementschef till samma statsrådsprotokoll gjort uttalande, läggas ytterligare belopp för avsedd förhöjning av personalens dyrtidstillägg. Då generalpoststyrelsen saknar kännedom om de grunder, efter vilka förhöjningen av dyrtidstilläggen för kommunikationsverkens personal kan komma att beräknas, har någon kalkyl över postverkets utgifter i anledning av den ifrågasatta förhöjningen av dyrtidstilläggen icke kunnat göras. Med hänsyn till det belopp, varmed enligt statsverkspropositionen postverkets beräknade utgifter för år 1921 böra av ifrågavarande anledning höjas, eller 2,100,000 kronor, har generalpoststyrelsen ansett sig böra av samma anledning räkna med en utgiftsökning för år 1920 av åtminstone 1,000,000 kronor.

Resultatet av 1920 års rörelse skulle således enligt generalpoststyrelsens nu gjorda beräkningar bliva

utgifter	66,800,000 kronor
inkomster.....	58,800,000 ,,
	<u>Brist 8,000,000 kronor.</u>

I detta sammanhang bör emellertid påpekas, att i de upptagna inkomsterna av utrikes rörelsen ingår — på sätt generalpoststyrelsen i den underdåniga skrivelsen den 22 oktober 1919 framhållit — ett belopp av ungefär 2,000,000 kronor, utgörande Sveriges fordran av vissa främmande postförvaltningar för transitbefordran av post under kriget. Mellankommande omständigheter skulle kunna tänkas förorsaka, att detta belopp icke i sin helhet komme att inflyta under år 1920.

Under nuvarande förhållanden ställa sig emellertid ej blott inkomst- utan även utgiftsberäkningarna ytterst vanskliga. Ett överskridande av de i utgiftsstaterna upptagna beloppen

får därför givetvis icke anses uteslutet. Sålunda måste man räkna med möjligheten, att personalkostnaderna kunna komma att ytterligare stegras. Samma är förhållandet med postföringskostnaderna. Exempelvis hava krav framställts på ökning av taxorna för järnvägspostbefordringen utöver vad som av Eders Kungl. Maj:t ansetts skäligt för år 1919, något varmed generalpoststyrelsen emellertid icke trott sig böra räkna vid uppgörande av förslag till 1920 års utgiftsstat. För att vara på den säkra sidan torde fördenskull bristen för innevarande år böra uppskattas till omkring 10,000,000 kronor.

På sätt ovan omförmäls, anser generalpoststyrelsen försiktigheten bjuda att för år 1921 icke räkna med högre frankoteckensuppbörd än omkring 34,000,000 kronor. Förutsätter man vidare, att de nu gällande portoförhöjningarna, vilka av riksdagen beslutats skola utgå intill utgången av år 1920, få äga tillämpning jämväl under år 1921, kan frankoteckensuppbörden för året beräknas till omkring 51,000,000 kronor, och torde då sammanlagda inkomsterna av inrikes rörelsen stiga till omkring 54,700,000 kronor.

Härtill komma intäkterna av utrikes rörelsen, beräknade liksom förut till 1,900,000 ,,
ävensom ersättningen för kronouppbörden och stämpelväsendet 900,000 ,, ,
eller tillhoppa 57,500,000 kronor.

Om från det i 1920 års statsverksproposition upptagna utgiftsbeloppet 68,800,000 kronor drages förestående beräknade inkomstsumma 57,500,000 ,, ,
skulle således för år 1921 uppstå en brist av 11,300,000 kronor.

Härvid har i enlighet med de direktiv, som kunna utläsas ur meranämnda statsverksproposition, icke medtagits vare sig någon inkomst av de internationella postavgifternas eventuella höjning under år 1921 eller någon ersättning till postverket för postsparbanks- och försäkringsgöromål. Av ovan angivna skäl måste man likaväl för år 1921 som för år 1920 räkna med att på grund av oförutsedda omständigheter de beräknade utgiftssummorna kunna komma att mer eller mindre överskridas. Någon hänsyn är icke tagen till höjning av postbefordringsavgifterna på järnväg utöver vad av Eders Kungl. Maj:t medgivits för år 1919.»

Med hänsyn till vad av generalpoststyrelsen anförts är det enligt styrelsens förmenande nödvändigt, icke blott att de jämlikt kungörelsen den 30 maj 1919 för tiden intill utgången av innevarande år tillfälligtvis beslutade förhöjningar av vissa inrikes postavgifter bliva gällande jämväl efter 1921 års ingång, utan även att ytterligare taxeförhöjningar vidtagas. Det syntes också naturligt, att i tider, då allting stigit i pris, även postavgifterna måste höjas, men å andra sidan hölle generalpoststyrelsen före, att vid postavgifternas höjande särskild hänsyn icke borde tagas till statsverkets allmänna behov av intäkter, utan att förhöjningarna allenast borde anpassas efter vad som kunde anses skäligt ur postverkets synpunkt, det vill säga så, att, jämte det verkets driftkostnader betäcktes, även en lämplig vinstmarginal erhöles.

Behovet av
postavgifternas
höjning.

Förslag till
höjning av
postavgifterna.
Riksbrev.

Styrelsen framhåller därefter, att erforderlig inkomstökning icke lämpligen kan vinnas, med mindre *befordringsavgifterna för brev höjas*.

Härom anför styrelsen:

»Den ordinarie befordringsavgiften för annat inrikes brev än lokalbrev — s. k. riksbrev — utgår, jämlikt nådiga kungörelser den 5 juli 1884 och den 3 maj 1907, med följande belopp:

om brevets vikt icke överstiger 20 gram	10 öre
„ vikten överstiger 20 men icke 125 gram	20 „
„ „ „ 125 „ „ 250 „	30 „ .

Dessa avgiftsbelopp hava tillfälligtvis höjts dels, genom nådig kungörelse den 26 april 1918, till respektive 12, 25 och 35 öre, vilken förhöjning tillämpades under tiden 1 juni 1918 till och med den 30 juni 1919, dels ock, genom ovannämnda nådiga kungörelse den 30 maj 1919, till respektive 15, 30 och 45 öre. Genom sistnämnda nådiga kungörelse har också förordnats, att högsta medgivna vikten för inrikes brev skall utgöra 500 gram samt att under tiden 1 juli 1919 till och med den 31 december 1920 befordringsavgiften för annat inrikes brev än lokalbrev skall, om brevets vikt överstiger 250 men icke 500 gram, utgå med 60 öre. Då det nu visat sig nödvändigt att ytterligare förhöja ifrågavarande avgifter, anser sig styrelsen böra föreslå, att avgiftssatserna för inrikes brev må — med bibehållande av nuvarande viktgrupper — bestämmas till respektive 20, 40, 60 och 80 öre. Detta innebär en höjning av $33\frac{1}{3}\%$ på de nu utgående avgifterna och 100% på de ordinarie avgifterna. En sådan förhöjning lär med hänsyn till det nedsatta penningvärdet och de avgiftsförhöjningar, som vidtagits såväl vid statens järnvägar som vid telegrafverket, icke kunna anses oskälig. Att välja något belopp mellan 15 och 20 öre skulle ur såväl posttjänstens som allmänhetens synpunkt vara opraktiskt, liksom det också i praktiken visat sig bekvämt, att de högre avgiftssatserna äro multipler av den lägsta.»

Lokalportots
borttagande.

I samband med den föreslagna ändringen av brevportot föreslår generalpoststyrelsen, att *det särskilda lokalportot borttages*, och framhåller i detta ämne följande:

»För lokalbrev utgår, jämlikt ovannämnda kungörelser den 5 juli 1884 och den 3 maj 1907, den ordinarie befordringsavgiften med följande belopp:

om brevets vikt icke överstiger 20 gram	5 öre
„ vikten överstiger 20 men icke 125 gram	10 „
„ „ „ 125 „ „ 250 „	15 „ .

Ifrågavarande avgifter voro, jämlikt kungörelsen den 26 april 1918, under tiden 1 juni 1918 till och med den 30 juni 1919 förhöjda till respektive 7, 15 och 20 öre och utgöra för närvarande, jämlikt förut nämnda kungörelse den 30 maj 1919, respektive 10, 20 och 30 öre samt för den nya viktgruppen — över 250 men icke över 500 gram — 40 öre.

Det lokala brevportot, som före de tillfälliga taxeförhöjningarna utgjorde hälften av portot för riksbrev, utgår således för närvarande med $\frac{2}{3}$ av sistnämnda porto. I sin underdåniga skrivelse den 10 januari 1919 i fråga om höjning av vissa inrikes postavgifter m. m. uttalade också generalpoststyrelsen såsom sin mening, att postverket beträffande

en lokalförsändelse utför ett arbete, som bör skattas högre än hälften av det arbete, som en riksförsändelse kräver. Om riksportot för brev av en viktsats blir, på sätt här ovan ifrågasatts, höjt till 20 öre, och den nuvarande proportionen mellan lokal- och riksportot ansåges böra bibehållas, skulle lokalportot bli omkring 13 öre, men då ett dylikt belopp av praktiska skäl säkerligen komme att avrundas till 15 öre, skulle således lokalportot komma att utgöra $\frac{3}{4}$ av riksportot. Skillnaden bleve således ganska ringa. Vid sådant förhållande har lämpligheten av lokalportots borttagande ansetts böra tagas under övervägande. Denna fråga var föremål för behandling vid 1916 års riksdag med anledning av en inom andra kammaren väckt motion i ämnet. Motionen avslogs, men sedan dess hava inträtt vissa förändrade förhållanden, vilka göra, att de skäl, som då anfördes för avslag, näppeligen nu äro gällande. Bevillningsutskottet anförde i sitt betänkande, att, när lokalportot satts lägre än riksportot, detta säkerligen berott på, att kostnaderna för lokalbefordran beräknats lägre än för befordran olika orter emellan. Att detta varit motivet för det lägre lokalportot, är väl otvivelaktigt, men samma motiv förelåg även för det förut tillämpade zon-tabellsystemet i fråga om riksportot, vilket system, om än aldrig så berättigat, dock måste vika för de praktiska synpunkterna. För övrigt torde numera behandlingen av en lokalförsändelse i många fall ställa sig fullt lika dyr som behandlingen av en riksförsändelse. Enligt beslut av 1917 års riksdag har begreppet lokalförsändelse från 1918 års ingång fått vidsträcktare betydelse, varigenom en lokalförsändelse numera kan komma att befordras inom ett avsevärt större område än förut, och det inträffar i åtskilliga fall, att lokalförsändelse befordras å järnväg. Lokalförsändelser förekomma så gott som uteslutande å orter, där utdelning sker genom postverkets försorg, och till mycket stor del å platser, där försändelserna skola transporteras mellan olika postanstalter. De lokala transportererna i storstäderna ävensom den i dessa städer anordnade brevbäringen draga numera så betydande kostnader, att till exempel en mellan olika postanstalter i Stor-Stockholm befordrad och genom brevbärare utdelad lokalförsändelse säkerligen kostar postverket mer än vad fallet är med en riksförsändelse, som med järnväg befordras till ort, varest icke finnes anordnad lokalbrevbäring.

I sitt betänkande med anledning av ovannämnda motion anförde bevillningsutskottet vidare, att en höjning av en gång fastställda befordringsavgifter måste grunda sig på synnerligen starka skäl och att sådana skäl icke anförts. I detta hänseende föreligga nu helt andra omständigheter. Nu måste avgiftsförhöjningar vidtagas, och det är endast fråga om, för vilka försändelser och med vilka belopp avgifterna böra höjas. Vid sådant förhållande vill det synas, som vore det synnerligen lämpligt att skaffa ökade inkomster genom borttagandet av en förmån, varav endast en mindre del av allmänheten begagnar sig. En sådan anordning komme ju att bli till fördel för den stora allmänheten, när därigenom andra avgifter kunde sättas lägre än vad eljest bleve fallet. Det bör heller icke förbises, att det visat sig svårt att erhålla en sådan definition på begreppet lokalförsändelse, att dels däri inrymmas alla de fall, då lokalportot skäligen bör komma till användning, dels ock uteslutas alla andra fall. Under framhållande av denna svårighet hemställde också generalpoststyrelsen i underdånig skrivelse den 13 februari 1917 i fråga om vissa ändringar i bestämmelserna rörande den inrikes postutväxlingen, att, när sådant ansåges vara av behovet påkallat, Eders Kungl. Maj:t skulle kunna för viss ort fastställa särskilt lokalportoområde, och genom nådigt brev till generalpoststyrelsen den 29 juni 1917 har Eders Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande förordnat bland annat, att de särskilda avgifter, som stadgats eller kunna komma att stadgas för lokalbefordran av vissa slags postförsändelser, skola gälla beträffande försändelse, som

inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att hava vare sig behandlats av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken från nämnda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställes adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare, ävensom beträffande försändelse, som postbehandlas allenast inom särskilt lokalportoområde, som Eders Kungl. Maj:t må kunna för viss ort fastställa. Genom nådigt brev till generalpoststyrelsen den 18 oktober 1918 har Eders Kungl. Maj:t fastställt särskilda lokalportoområden för Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Falköping. Ehuru således en vidlyftig definition bestämts för begreppet lokal försändelse och ehuru särskilda lokalportoområden fastställts, kan det dock icke undvikas, att gränssfall inträffa, när en korrespondent kan i fråga om rätt att begagna sig av lokalporto anses vara förhållandevis ogynnsamt eller ock alltför gynnsamt behandlad. Genom lokalportots borttagande skulle dylika oegentligheter undanrödjas.

I ovanberörda utskottsbetänkande anfördes även, att lokalportots borttagande kunde tänkas medföra minskad posttrafik och således ur statsfinansiell synpunkt icke medföra önskvärt resultat, allrahelst som många större korrespondenter hade möjlighet att genom anlitan av egen betjäning i viss utsträckning göra sig oberoende av postbefordran. Den arbetskraft, som de större korrespondenterna i sådant fall skulle använda för ifrågavarande ändamål, ställer sig emellertid numera så dyr, att det säkerligen i de allra flesta fall bleve ekonomiskt fördelaktigast att anlita postverket.

De skäl, som förut kunnat anföras mot lokalportots borttagande, äro således numera näppeligen hållbara.

I flera främmande länder, såsom Belgien, England, Frankrike och Nederländerna, förekommer icke något lokalporto.

I Norge, där förut funnits lokalporto för brev och brevkort, utgår numera dylikt porto endast för lokalbrev å ort, där utbäring av posten icke äger rum. I Danmark finnes lokalporto, men även där har frågan om lokalportots borttagande förts på tal.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen ansett sig böra föreslå, att det särskilda lokalportot för brev borttages.»

Inrikes brev-
kort.

Vad angår *inrikes brevkort* yttrar styrelsen:

»Den ordinarie avgiften för inrikes brevkort utgör, jämlikt ovanberörda nådiga kungörelse den 5 juli 1884, 5 öre, när fråga är om enkelt brevkort, och 10 öre, när fråga är om brevkort med betalt svar (dubbelt brevkort). Ifrågavarande avgifter voro, jämlikt nådiga kungörelsen den 26 april 1918, under tiden 1 juni 1918 till och med den 30 juni 1919 förhöjda till 7 respektive 15 öre och utgöra för närvarande 10 respektive 20 öre, vilka sistnämnda belopp, jämlikt förut åberopade nådiga kungörelse den 30 maj 1919, skola utgå till och med den 31 december 1920. För brevkort till utlandet äger Sverige enligt internationella bestämmelser att upptaga en avgift av 10 respektive 20 öre. Om avgiften för inrikes brevkort nu ytterligare höjdes, skulle denna avgift således bliva högre än den internationella avgiften, och enär ett sådant förhållande bör så vitt möjligt undvikas, anser sig generalpoststyrelsen för närvarande icke böra i fråga om avgiften för inrikes brevkort framlägga annat förslag än att nu gällande förhöjda avgift måtte fortfarande utgå.»

Korsbandsför-
sändelser.

I fråga om avgifterna för *korsbandsförsändelser* har generalpoststyrelsen anført följande:

»I 4 § av förut nämnda nådiga kungörelse den 30 maj 1919 finnes förordnat om de för tiden intill utgången av innevarande år gällande befordringsavgifter för andra inrikes

korsband än utgivarkorsband. De sålunda bestämda avgiftsbeloppen innebära, i förhållande till förut utgående avgifter, huvudsakligen en taxereglering, som påkallades bland annat därav, att det svenska korsbandsportot ansågs förhållandevis högt, åtminstone beträffande tyngre försändelser. Avgiften för korsband av högst 50 gram — vilken grupp beräknas omfatta omkring 80 procent av alla trycksaksförsändelser — förhöjdes till samma belopp som motsvarande internationella korsbandsavgift, och i samband med regleringen i fråga borttogs det förut utgående lägre portot för s. k. vanliga tidningskorsband. Enär således en allmän förhöjning av riksportot för inrikes korsband skulle beträffande det stora flertalet försändelser medföra, att detta porto bleve högre än motsvarande internationella porto, synes en dylik allmän förhöjning nu icke böra företagas.»

Styrelsen erinrar vidare om att den ifrågasatta höjningen av det enkla brevportot till 20 öre även påkallar en motsvarande höjning av lägsta avgiften för *korsband, innehållande affärshandling*. I detta avseende framhåller styrelsen, att befodringsavgiften för dylikt korsband alltid, så väl i den inrikes svenska som i den internationella postutväxlingen, ansetts böra utgå med samma belopp som befodringsavgiften för ett brev av en portosats. I överensstämmelse härmed utgör också för närvarande lägsta avgiften för affärshandling 15 öre.

Affärshandlingar.

I fråga om *lokalportot för korsbandsförsändelser* anför styrelsen:

»Förutom för brev finns här i landet särskilt lokalporto även för korsband, vilket porto infördes jämlikt nådigt brev till generalpoststyrelsen den 22 maj 1891. Vad här ovan sagts angående borttagande av lokalportot för brev gäller givetvis även lokalportot för korsband. Att borttaga lokalportot för brev, men bibehålla detsamma för korsband vore, synes det generalpoststyrelsen, inkonsekvent. Det kan också förtjäna nämnas, att, så vitt generalpoststyrelsen har sig bekant, intet land har särskilt lokalporto allenast för korsband och att av de länder, som hava lokalporto för brev, endast Danmark har lokalporto jämväl för korsband.»

Borttagande av lokalportot för korsbandsförsändelser.

Enligt de åsikter, generalpoststyrelsen sålunda uttalat, borde de i 4 § av kungörelsen den 30 maj 1919 stadgade avgifter för andra inrikes korsband än utgivarkorsband utgå jämväl efter ingången av år 1921, dock med den ändring, att det särskilda lokalportot borde borttagas och att lägsta avgiften för inrikes korsband, innehållande affärshandling, skulle bestämmas till 20 öre.

Sammanfattning angående korsbandsförsändelser.

Generalpoststyrelsen påpekar härefter, att den föreslagna höjningen av första avgiftssatsen för inrikes brev även borde påkalla höjning av *avgiften för inrikes postanvisning eller postförskott*.

Postanvisningar och postförskott.

Styrelsen uttalar sig härom på följande sätt:

»Sistnämnda avgift är nu tillfälligt bestämd genom 7 § i närliga kungörelsen den 30 maj 1919. Lägsta avgiftssatsen utgör 15 öre. Om detta avgiftsbelopp bibehölles oförändrat, under

det att brevportot höjdes, skulle avgiften för en postanvisning kunna bli lägre än avgiften för ett vanligt brev. Ett sådant förhållande måste emellertid med hänsyn till så väl postverkets arbete med dessa olika slags försändelser som de fördelar, postanvisningen erbjuder allmänheten, anses olämpligt, och enär i den inrikes svenska posttjänsten samma avgifter alltid utgått för postanvisningar och postförskott — postförskotten likvideras genom postanvisningar — är generalpoststyrelsen av den mening, att lägsta avgiften för inrikes postanvisning eller postförskott bör höjas med 5 öre till 20 öre. Då vidare det nuvarande förhållandet mellan de olika avgiftsgrupperna lär böra bibehållas, synes det lämpligt, att jämväl de andra avgiftsgrupperna höjas med 5 öre.»

Assurans-
avgifter.

Vidkommande *assuransavgifterna* framhåller generalpoststyrelsen följande:

»I likhet med vad ovan sagts angående befodringsavgifterna för vissa korsband, innebar bestämmandet av assuransavgiften för inrikes försändelse till de belopp, som finnas meddelade i 8 § av kungörelsen den 30 maj 1919, huvudsakligen en reglering för vinnande av enklare beräkningssätt för ifrågavarande avgift. Med hänsyn till behovet av ökade inkomster för postverket kunde visserligen någon höjning av dessa avgifter ifrågasättas, men enär avsändaren av en assurerad försändelse icke är skyldig att hos postverket assurera försändelsen för innehållets fulla värde, utan kan teckna försäkring även hos enskilt försäkringsbolag, samt dessutom postverkets nu utgående assuransavgifter äro i förhållande till försäkringsbolagens avgifter höga, skulle sannolikt en höjning av postverkets assuransavgifter icke medföra annat resultat än att allmänheten i allt större omfattning komme att anlita försäkringsbolag för postförsändelsers assurering. Någon inkomstökning för postverket voro således knappast att vänta av en höjning utav postverkets assuransavgifter, och anser sig generalpoststyrelsen fördenskull icke böra ifrågasätta någon ändring av de nu utgående avgifterna.»

Paket.
Höjning av
inrikes
paketportot.

Generalpoststyrelsen övergår därefter till behandling av frågan om *befodringsavgifterna för paket* och framhåller, att i 9 § av kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 är bestämt det inrikes paketporto, som skall utgå intill utgången av innevarande år. Styrelsen lämnar följande sammanställning över de förhöjningar av inrikes paketportot, som vidtagits under de senare åren.

V i k t	A v g i f t		
	1/7 1905—30/6 1917.	1/7 1917—31/6 1918 (k. k. 30/6 1917.)	1/6 1918—31/12 1920; tillfällig förhöjning enligt k. k. 30/6 1918 och 30/6 1919.
högst 1 kg.	30 öre	40 öre	60 öre
över 1—3 „	50 „	65 „	90 „
„ 3—5 „	75 „	90 „	120 „
„ 5 „			
för varje kg. ytterligare	30 „ (15 öre per 1/2 kg.)	40 „	40 „

I ämnet inför styrelsen vidare:

»Såsom den meddelade sammanställningen utvisar, hava de paketavgifter, om vilka bestämmelse finnes meddelad i kungörelsen den 30 maj 1919, tillämpats sedan den 1 juni 1918. I sin förut åberopade underdåniga skrivelse den 10 januari 1919 meddelade nämligen generalpoststyrelsen, att, även om de kostnader, paketrörelsen åsamkade postverket, kunde motivera en förhöjning, styrelsen dock — bland annat med hänsyn därtill, att paketportot då höjts två gånger på två år — icke ansåg sig böra föreslå någon ytterligare förhöjning. Under sistlidet år hava emellertid vid järnvägarna vidtagits sådana taxeförhöjningar, att avgifterna för det järnvägs gods, som närmast kan jämföras med postverkets paket gods, nu utgå med 250 à 300 % å de ordinarie avgiftsbeloppen. Då postavgifterna för de olika viktgrupperna icke höjts med mer än respektive 100, 80, 60 och 33 1/3 %, är det uppenbart, att en avsevärd förskjutning ägt rum mellan järnvägs- och postavgifterna. Detta kan antagas hava haft till följd, att en del gods, som eljest skulle befordrats med järnväg, i stället försändes med post. Då dessutom den ersättning, postverket har att till järnvägsförvaltningarna erlægga för transport av post gods, samtidigt höjts — en ytterligare väsentlig höjning har till och med ifrågasatts — måste det anses nödvändigt att även höja postverkets paketavgifter, och vore det givetvis önskvärt, att dessa avgifter kunde bringas till större överensstämmelse med järnvägsfrakterna. På sätt emellertid generalpoststyrelsen framhöll i sin skrivelse till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet den 10 januari 1918 i fråga om tillfällig höjning av postavgifterna, är genomförandet av likformighet i järnvägarnas och postverkets avgifter icke möjligt, så länge järnvägsavgifterna beräknas efter zontabellsystem, men postavgifterna utgå med enhetliga belopp för befordran inom hela riket. Såsom generalpoststyrelsen likaledes förut uttalat, skulle antagande av zontabellsystem inom postverket innebära en återgång till bestämmelser, som länge sedan blivit såsom opraktiska övergivna. Generalpoststyrelsen kan således för närvarande icke föreslå paketavgifter, som i önskvärd grad överensstämma med järnvägens, och vad angår paket av högst 5 kilograms vikt — maximivikten för internationellt postpaket utgör 5 kilogram — måste hänsyn dessutom tagas till det internationella paketportot. Sättes det inrikes paketportot nämnvärt högre än det internationella, komma svenska affärsmän i ogynnsammare ställning än utländska konkurrenter. Avgiften för postpaket enligt den allmänt internationella paketkonventionen utgöres av 50 centimes till varje land, som deltagar i befordringen till lands, jämte i förekommande fall sjöporto, vars storlek är beroende av sjöbefordringens längd. Härutöver äger Sverige att upptaga en tilläggsavgift (»surtaxe») av 75 centimes per paket. Enligt nämnda paketkonvention äga de kontraherande parterna rätt att ingå mindre omfattande föreningar i ändamål att nedsätta postavgifterna eller på annat sätt förbättra utväxlingen. På grund av denna rätt hava enligt det skandinaviska postavtalet avgifterna för paket, som utväxlas mellan Sverige, Danmark och Norge, satts lägre än de belopp, till vilka de skulle uppgå enligt beräkningsgrunderna i den internationella postpaketkonventionen, och de skandinaviska avgifterna äro för närvarande — med en mindre avvikelse — de samma som de inrikes svenska avgifterna. Då det måste anses särskilt önskvärt, att postavgifterna icke äro lägre i förbindelsen med grannländerna än inom riket, har vid en konferens i Köpenhamn mellan de svenska, danska och norska postcheferna överläggning ägt rum beträffande de belopp, till vilka man, med hänsyn till de allmänt internationella bestämmelserna, lämpligen kunde höja de skandinaviska paketavgifterna, och uttalades den mening, att, om de skandinaviska avgifterna för paket av högst 5 kilograms vikt (maximivikten för internationellt postpaket) i stort sett holles lägre än om avgifterna beräknades enligt de allmänt internationella grunderna — i vilket sistnämnda

fall avgiften för ett svensk-danskt eller svensk-norskt paket av högst 5 kilograms vikt skulle utgöra 1 krona 26 öre — avgiften i någon enstaka viktgrupp kunde i den skandinaviska utväxlingen få i någon mån överstiga motsvarande allmänt internationella avgift.

På nämnda konferens enades man därefter om att i den skandinaviska paketutväxlingen följande avgifter lämpligen kunde föreslås:

om paketets vikt icke överstiger 1 kilogram.....	80 öre
„ vikten överstiger 1 men ej 3 „	110 „
„ „ „ 3 „ „ 5 „	140 „

samt för paket över 5 kilograms vikt 140 öre för de första 5 kilogrammen med tillägg av 60 öre för vart överskjutande kilogram eller del därav, och hade man då för avsikt att föreslå samma avgifter även i den inrikes svenska posttjänsten. Enär emellertid, såsom ovan nämnts, högsta vikten för ett internationellt postpaket är 5 kilogram, har man vid bestämmande av avgifterna för tyngre paket mera fria händer, och då det är önskvärt, att det svenska inrikes portot för tyngre paket sättes så högt, att det kan bliva för avsändarna fördelaktigt att låta dylika sändningar expedieras såsom järnvägsgods, har generalpoststyrelsen tankt sig, att den tilläggsavgift, som utgår för varje kilogram utöver de 5 första, kunde sättas till 80 öre. Detta bleve också i full överensstämmelse med den princip, som förut tillämpats, nämligen att ifrågasatt tilläggsavgift utgår med samma belopp som avgiften för ett paket av ett kilograms vikt, och generalpoststyrelsen anser sig hava anledning förmoda, att man från dansk och norsk sida icke skall ställa sig avvisande i fråga om bestämmande, på sätt nu sagts, av det skandinaviska portot för tyngre paket. Generalpoststyrelsen anser således, att det inrikes svenska paketportot bör sättas till de här ovan omförmälda, vid konferensen i Köpenhamn ifrågasatta belopp, med den ändring att tilläggsavgiften för varje kilogram utöver de 5 första kilogrammen bestämmes till 80 öre i stället för 60 öre.»

Skrymmande
paket.

Styrelsen har därefter i fråga om villkoren för befordran av *tyngre och skrymmande paket* gjort följande uttalande:

»I sin förut återopade underdåniga skrivelse den 10 januari 1919 framhöll generalpoststyrelsen bland annat, att den redan då inträdda forskjutningen mellan post- och järnvägsavgifterna för paket haft till följd, att paketposten ökats med en hel del större gods, med vars befordran postverket näppeligen borde i allmänhet taga befattning och för vilket gods tillräckligt utrymme icke beräknats vare sig i postvagnarna eller å postanstalterna. För att dylika större paket måtte överföras till järnvägen, föreslog generalpoststyrelsen, att för befordran med post icke skulle mottagas inrikes paket av högre vikt än 5 kilogram, när järnvägsförbindelse funnes mellan paketets avgångs- och adressorter. Detta styrelsens förslag upptogs i proposition till 1919 års lagtima riksdag, men riksdagen beslöt sådan ändring härutinnan, att inrikes paket, vars inlämnings- och adressorter vore förbundna medelst järnväg, skulle mottagas till postbefordran allenast om paketet vägde högst 10 kilogram och icke vore skrymmande. Denna bestämmelse, som finnes meddelad i 10 § av kungörelsen den 30 maj 1919, gäller intill utgången av innevarande år. Vid frågans behandling inom riksdagen uttalades fahågor för att nu ifrågasatt bestämmelse, även i det skick den av riksdagen antogs, skulle komma att vålla allmänheten olägenheter, och en vid bevillningsutskottets betänkande fogad reservation, som avsåg att förbudet icke skulle gälla skrymmande paket, samlade inom första kammaren en icke obetydlig minoritet. Det kan icke heller förnekas, att bestämmelsens tillämpning visat sig medföra vissa svårigheter. I sådant hänseende hava bland annat riksbanksfullmäktige framhållit, att riksbanken i stor utsträckning har att sända kontanta penningar i försändelser, som väga avsevärt över de för befordran

mellan orter med järnväg medgivna 10 kilogram, att, då dessa försändelser givetvis måste assureras, försändning med järnväg icke kan ifrågakomma, samt att dylik försändelses uppdelande i flera försändelser, vardera vägande högst 10 kilogram, skulle vålla olägenheter. Liknande synpunkter hava framhållits även av andra korrespondenter. Generalpoststyrelsen håller visserligen före, att dessa svårigheter i allmänhet icke torde vara oöverkomliga, men anser å andra sidan, att bestämmelsen om viss viktbegränsning kan borttagas, om avgifterna för de tyngre paketen höjas så, att deras försändning såsom järnvägs gods kan mera allmänt påräknas, och det synes kunna antagas, att en dylik överflyttning av paket gods från posten till järnvägen kommer att äga rum, om avgifterna för inrikes postbefordran av paket bestämmas till de belopp, som här ovan ifrågasatts. Största olägenheten av bestämmelsen i 10 § av kungörelsen den 30 maj 1919 har emellertid vållats genom förbudet att mellan orter, förbundna medelst järnväg, postbefordra skrymmande paket. Jämlikt 9 § i samma kungörelse gäller, att i fråga om vad med skrymmande paket förstås skola tillämpas bestämmelserna i sådant hänseende enligt gällande internationella paketkonvention, dock med den eller de inskränkningar, som kunna föranledas av särskilda, utav Kungl. Maj:t till efterrättelse inom svenska postverket givna föreskrifter. Några sådana särskilda föreskrifter hava emellertid icke av Eders Kungl. Maj:t meddelats, och de internationella bestämmelserna i ämnet lämna i icke ringa mån åt den enskilde postfunktionärens omdöme att avgöra, om ett paket skall betraktas såsom skrymmande eller icke. Den internationella benämningen å paket av nu ifrågavarande slag är »colis encombrants», vilket uttryck omfattar såväl paket, som i egentlig mening äro skrymmande, som ock bräckliga paket, och är det särskilt svårt att meddela allmängiltiga bestämmelser om, när ett paket skall anses såsom bräckligt. Så länge frågan om ett pakets behandling såsom skrymmande endast övade inflytande på taxeringen, ägnade paketavsändarna i allmänhet icke någon större uppmärksamhet åt frågan. Helt annorlunda ställer sig saken nu, när ett paket genom att anses såsom skrymmande vägras postbefordran. Missbelåtenheten från avsändarnas sida blir också förklarlig, när, såsom hos generalpoststyrelsen framhållits, paketets försändande med järnväg skulle draga så stora kostnader, att konkurrens med utländska firmor därigenom omöjliggöres. Enligt internationella bestämmelser — vilka givetvis icke kunna från svensk sida ensidigt ändras — är nämligen svenska postverket skyldigt att från utlandet till vilken ort som helst i Sverige befordra skrymmande paket, varvid postavgifterna i en mängd fall ställa sig väsentligt billigare än järnvägarnas avgifter för befordran mellan svenska orter.

Det vore visserligen önskvärt, att postverket i möjligaste mån befriades från befordran av skrymmande paket, men på grund av de olägenheter, som för allmänheten uppstått av det nuvarande förbudet mot dylika pakets postbefordran mellan orter, förbundna medelst järnväg, anser sig generalpoststyrelsen böra föreslå, att ifrågavarande förbud upphäves.

Om således avsändare av ett skrymmande paket skulle bli berättigad att alltid få paket befordrat med post, bleve det även möjligt att tillämpa något strängare bestämmelser om vad med skrymmande paket skall förstås, varigenom postverkets ersättning för befordringen av skrymmande paket komme att ökas. Generalpoststyrelsen har också för avsikt att, om vad styrelsen nu ifrågasatt vinner riksdagens bifall, hos Eders Kungl. Maj:t föreslå vissa mera preciserade bestämmelser om vilka paket, som i den svenska posttjänsten skola anses såsom skrymmande.»

I sammanhang med frågan om förhöjning av befodringsavgiften för paket har styrelsen även ifrågasatt förhöjning av tilläggsavgiften för pakets försändning såsom *ilpaket*.

Avgiften
för ilpaket.

Härom yttrar sig styrelsen på följande sätt:

»Genom brev till generalpoststyrelsen den 29 juni 1917, angående vissa ändrade bestämmelser rörande den inrikes postutväxlingen, har Eders Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande förordnat bland annat, att avsändare av inrikes paket må kunna tillförsäkra sig, att paketet blir befordrat med snabbast möjliga postlägenhet (såsom ilpaket) genom att, utöver vanlig postbefordringsavgift, erlägga särskild tilläggsavgift, utgörande 80 öre för var vikt av 5 kilogram eller del därav. Ifrågavarande bestämmelse tillkom för att bereda avsändaren av paket, vars snabba framkomst vore av särskild vikt, tillfälle att få paketet befordrat med tåglägenheter, som eljest icke användas för postverkets pakettrafik. På grund av det begränsade utrymmet i de postkupéer, som framgå med ifrågavarande lägenheter — särskilt nattsnälltågen — är det önskvärt, att allmänheten icke annat än i fall av verkligt behov begagnar sig av ilbefordran, och såväl av denna anledning som på grund av de ökade postföringskostnaderna anser generalpoststyrelsen, att ilpaketsavgiften bör höjas. Enligt det postavtal, som i december 1919 för tillämpning från ingången av innevarande år avslutades mellan Sverige, Danmark och Norge, utväxlas numera i de skandinaviska förbindelserna ilpaket av högst 5 kilograms vikt, och i denna utväxling är den särskilda ilpaketsavgiften bestämd till 1 krona 20 öre per paket. Vid den förut omnämnda postkonferensen i Köpenhamn voro emellertid de nordiska postcheferna ense om att föreslå denna avgift höjd till 1 krona 40 öre, och synes det generalpoststyrelsen lämpligt, att även den inrikes svenska ilpaketsavgiften sättes till sistnämnda belopp, vilket i sådant fall — enär inrikes ilbefordran kan ifrågakomma för paket av vilken vikt som helst — givetvis bör utgå för var vikt av 5 kilogram eller del därav.»

Rekommenda-
tionsavgift.

Även beträffande *rekommendationsavgiften* har generalpoststyrelsen ansett höjning böra vidtagas och gör därom följande uttalande:

»Vid de förhöjningar av vissa postavgifter, som under de senare åren tid efter annan vidtagits, har rekommendationsavgiften lämnats oberörd. Denna avgift, som enligt allmänt internationella bestämmelser får utgöra högst 25 centimes, utgår här i Sverige, såväl för inrikes försändelser som för försändelser till utlandet, med 15 öre. Detta belopp har bestämts, vad angår den inrikes utväxlingen, genom nådig kungörelse den 10 mars 1905 och, vad angår försändelse till utlandet, genom nådigt brev till generalpoststyrelsen samma dag. Med hänsyn till de förhöjningar av postavgifterna i allmänhet, som vidtagits sedan sistnämnda år, och särskilt vid det förhållande, att det enkla brevportot nu föreslås höjt till 20 öre, synes en förhöjning av rekommendationsavgiften vara fullt berättigad. Med hänsyn till den internationella bestämmelsen synes dock denna avgift icke kunna sättas till högre belopp än 20 öre.»

Tidnings-
avgifter.

Till sist upptager generalpoststyrelsen till behandling frågan om höjning av *postavgiften vid postabonnemang å tidning och befordringsavgiften för utgivarkorsband*.

I detta ämne framhåller styrelsen följande:

»I sin underdåniga skrivelse den 10 januari 1919 i fråga om höjning av vissa inrikes postavgifter m. m. ansåg sig generalpoststyrelsen icke böra föreslå någon höjning av avgiften

för utgivarkorsband och av postavgiften för postabonnemang å tidning, men styrelsen uttalade såsom sin uppfattning, att avgiften för utgivarkorsband vore allt för ringa och att, över huvud taget, postverkets med dess tidningsrörelse förenade arbete och kostnader icke torde ersättas med gällande avgifter. Dessa avgifter äro bestämda genom nådiga förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter, vilken kungörelse emellertid i förevarande hänseende icke företer annan olikhet med nådiga förordningen den 27 maj 1904 i samma ämne än att avgiften för utgivarkorsband, som enligt sistnämnda förordning utgjorde 12 öre per helt kilogram, nu utgår med 6 öre per halvt kilogram. Allt sedan ingången av år 1905, då berörda förordning av den 27 maj 1904 trädde i kraft, hava således samma grunder tillämpats för beräknande av postverkets ersättning för handhavande av tidningsrörelsen. Denna ersättning har säkerligen aldrig varit tillräcklig att ens tillnärmelsevis täcka postverkets kostnader för nämnda bestyr. De av chefen för kungl. finansdepartementet på grund av nådigt beslut den 19 maj 1899 tillkallade kommitterade, som utarbetade förslag till den förordning, som sedan utkom den 27 maj 1904, förklarade också, att de icke ansågo sig kunna ifrågasätta en sådan höjning i de till postverket av tidningsrörelsen utgående avgifter, att inkomsterna av denna rörelse skulle kunna täcka de beräknade utgifterna för densamma. Såsom de kommitterade vidare framhöll, kunna beräkningar angående postverkets omkostnader för tidningsrörelsen icke lämna annat än approximativa resultat, i det att utgifterna för en verksamhet sådan som poströrelsen, där särskilda grenar av verksamheten i regel gripa in i varandra, endast undantagsvis och med avseende på jämförelsevis mindre betydande poster låta sig med visshet fördela på olika rörelsegrenar. I det utlåtande, som nämnda kommitterade den 4 mars 1901 avgåvo till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet, lämnas emellertid uppgift om vissa inom generalpoststyrelsen gjorda beräkningar i fråga om postverkets utgifter för bestyret med de genom dess förmedling abonnerade tidningar och tidskrifter. Enligt dessa beräkningar skulle postverkets ifrågavarande kostnader under år 1898 hava uppgått till något mer än 1 1/2 miljon kronor, vilket utgjorde mellan 16 och 17 procent av postverkets samtliga driftkostnader för samma år. Därest proportionen mellan utgifterna för tidningarna och postverkets övriga utgifter fortfarande vore densamma, borde förstnämnda utgifter för år 1921 beräknas till omkring 1 1/2 miljoner kronor. Emellertid torde, särskilt genom den oerhörda stegringen av vissa kostnader för tidningsrörelsen, dessa kostnader i sin helhet kunna antagas numera vara proportionsvis högre än år 1898. Så ansågs sistnämnda år ungefär 25 procent av postverkets kostnader för postföring böra påföras tidningsrörelsen, men enligt en nu verkställd, visserligen approximativ beräkning torde minst 33 procent av postföringskostnaderna falla på tidningsrörelsen. Likaledes äro säkerligen postverkets personalkostnader för tidningsrörelsen nu proportionsvis betydligt högre än vad som beräknades för år 1898, i all synnerhet som, på sätt även de kommitterade framhöll, denna del av den då gjorda kostnadsberäkningen syntes för låg. År 1898 fördes — allt efter skilda personalgrupper och olika orter — 10, 15, högst 25 procent av postverkets samtliga personalkostnader å tidningarnas konto. Några nu verkställda undersökningar synas giva vid handen, att minst 50 procent av den post, som utdelas genom postverkets brevbärare, utgöras av tidningar.

På grund av dessa förhållanden kan det starkt ifrågasättas, huruvida icke postverkets kostnader för tidningsrörelsen borde beräknas till avsevärt högre årligt belopp än ovannämnda 1 1/2 miljoner kronor. Under år 1919 hade postverket för bestyret med de postabonnerade tidningarna en inkomst av omkring 2 miljoner kronor. Även om postverkets kostnader för tidningarna på grund av förenklade arbetsmetoder kunna anses hava i något fall nedgått sedan år 1898, är det dock uppenbart, att inkomster och utgifter här icke stå i något rimligt förhållande till varandra.

För att visa den stegring av postverkets utgifter för tidningsrörelsen, som skett sedan år 1898, skall generalpoststyrelsen tillåta sig anföra några jämförande siffror. Bland kostnader, vilka uteslutande föranledas av tidningsrörelsen, må nämnas avlöning till personalen vid generalpoststyrelsens tidningsrevision och vid postkontorets Stockholm 1 tidningsexpedition samt kostnaden för tidningstaxan. Dessa utgiftsposter upptogs år 1898 till i runt tal respektive 5,600, 76,000 och 9,600 kronor. Motsvarande utgifter beräknas nu till respektive 50,000, 400,000 och 30,000 kronor. Vid beräkningen år 1898 utgick man ifrån, att de lägst avlönade postfunktionärer, som anlätades vid tidningsbokföring m. m., uppburu en årsavlöning av 900 kronor per år. En postfunktionär i motsvarande tjänsteställning uppbar nu i avlöning (dyrtidstillägg inberäknat) omkring 5,000 kronor. Medelarvodet för en poststationsföreståndare har stigit från 266 kronor år 1898 till 1,000 kronor år 1918 samt medellegan för åkande post, gångpost och lantbrevbäring från respektive 9,4, 6,6 och 6,3 öre till respektive 27, 18,9 och 18,5 öre per kilometer. Jämväl kostnaden för postbefordran å järnväg har betydligt ökat, och vad slutligen beträffar de förbrukningsartiklar, som i stor utsträckning användas för tidningsrörelsen, såsom bindgarn, omslagspapper, påsar och säckar, hava dessa varuslag endast på de senare åren stigit med 200 å 300 procent. År 1898 uppgingo postverkets samtliga personalkostnader till omkring 4^{1/2} miljoner, postföringskostnaderna till omkring 3 miljoner och utgifterna för förbrukningsartiklar, expenser m. m. till omkring en halv miljon kronor. Motsvarande utgifter äro i postverkets stat för driftkostnader år 1920 upptagna till respektive 42, 18 och 3 miljoner kronor.

Att de avgifter, som för mer än 20 år sedan ansågos otillräckliga, numera med den oerhörda ökningen av postverkets driftkostnader icke kunna anses skäliga, synes generalpoststyrelsen sålunda uppenbart, även om det möter svårighet att exakt beräkna de speciella kostnaderna för tidningsrörelsen. Tidningsutgivarna hava för sin del sedan år 1898 vidtagit så avsevärda höjningar av dem tillkommande tidningsavgifter, att dessa i vissa fall stigit med ända till 400 procent och därutöver. De inkomster, som för de postabonnerade tidningarna inflyta till postverket, täcka säkerligen endast en ringa del av de av samma rörelse föranledda utgifterna. Frågan är då, vem som skall betala skillnaden: postverket, tidningsutgivarna eller allmänheten. Enär så gott som alla övriga postavgifter höjts på de senaste åren och då generalpoststyrelsen nu ser sig nödsakad att föreslå ytterligare förhöjningar, är styrelsen av den mening, att tidningsavgifterna, vilka förvisso äro de för postverkets ekonomi mest ogynnsamma, icke rimligen kunna lämnas oberörda. Det kunde visserligen vara önskvärt att få till stånd en omarbetning av själva de grunder, efter vilka, enligt 8 § i ovannämnda förordning den 17 juni 1916, postverkets avgifter för abonnerade tidningar beräknas — det vill säga med hänsyn till abonnemangstermin, den utgivare tillkommande prenumerationsavgift, periodicitet och vikt — men då dessa grunder fastslagits på förslag av meranämnda kommitterade, bland vilka såväl riksdagen och tidningsutgivarna som postverket voro representerade, och tiden nu icke medgivit utarbetande av förslag, i vilken mån ifrågavarande grunder till äventyrs böra undergå någon ändring, har det för närvarande synts generalpoststyrelsen lämpligast, att, med bibehållande av hittillsvarande grunder, höjning vidtages av de särskilda belopp, utav vilka postavgiften för abonnerade tidningar är sammansatt, och har styrelsen funnit sig böra stanna vid att nu föreslå dessa belopp förhöjande med allenast 100 procent, en förhöjning, som i allt fall är alldeles för ringa, för att avgifterna skola kunna täcka postverkets kostnader för tidningsrörelsen. Generalpoststyrelsen tillåter sig i detta sammanhang erinra därom, att det i postavgiften för abonnerad tidning ingående belopp av 10 öre för abonnemangstermin säkerligen varit avsett att motsvara portot för ett brev av en viktsats, vilket porto på den tiden utgjorde 10 öre, men nu föreslås till 20 öre, ävensom att det likaledes i postavgiften ingående belopp av 6 öre per

kilogram av tidningens årvikt utan tvivel bestämts i visst förhållande till paketportot, vilket på den tiden för ett paket av högst ett kilogram utgjorde 30 öre, men nu föreslås till 80 öre.

Med postavgiften för postabonnerad tidning sammanhänger nära befodringsavgiften för utgivarkorsband, och vid en eventuell omarbetning av grunderna för beräkandet av postavgiften för postabonnerad tidning lärer därför även frågan om det belopp, varmed avgiften för utgivarkorsband rätteligen skall utgå, böra upptagas till prövning. I avvaktan härpå synes emellertid generalpoststyrelsens här ovan framförda förslag om postavgiftens för abonnerad tidning förhöjning med 100 procent medföra såsom en given konsekvens, att även avgiften för utgivarkorsband förhöjes med 100 procent.»

Såsom en följd av höjningen av de inrikes postavgifterna måste givetvis en revision *av avgifterna för postförsändelser till Norge och Danmark* vidtagas.

Höjning av postavgifterna för försändelser till Norge och Danmark.

Härom yttrar sig generalpoststyrelsen sålunda:

»Genom det här ovan omförmälda postavtalet mellan Sverige, Danmark och Norge hava vissa skandinaviska postavgifter bestämts till belopp, vilka antingen äro desamma som motsvarande inrikes svenska avgifter eller ock stå i nära anslutning till dessa. Det måste under sådana förhållanden framstå såsom önskvärt, att de skandinaviska avgifterna höjas i samma mån som de inrikes svenska avgifterna, och anser sig generalpoststyrelsen, på grund av vad vid ovannämnda konferens i Köpenhamn förekommit, kunna förutsätta, att erforderlig förhöjning även av de skandinaviska avgifterna icke skall möta någon invändning från dansk och norsk sida.»

Beträffande den *ekonomiska innebörden* av de förhöjningar av postavgifter, som av generalpoststyrelsen föreslagits, hava inom generalpoststyrelsen verkställts statistiska beräkningar.

Ekonomisk innebörd.

I fråga om resultatet av dessa beräkningar meddelar styrelsen följande:

»Till grund för dessa hava lagts 1919 års siffror, i den mån dessa varit kända, men i övrigt siffror för 1918. Inkomstökningen har beräknats i förhållande till de belopp, som antagits kunna inflyta, om de genom nådiga kungörelsen den 30 maj 1919 bestämda avgifterna varit i tillämpning. Med hänsyn emellertid till de inom affärlivet rådande osäkra förhållandena och den nedgång i poströrelsen, som på senaste tiden gjort sig märkbar och som, i den mån den möjligen påverkats av portoförhöjningarna, kan antagas bliva större i samma mån som postavgifterna ytterligare höjas, hava inkomstberäkningarna ansetts böra verkställas med en viss försiktighet.

Beträffande rekommendationsavgiften torde böra anmärkas, att förhöjningen beräknats komma att gälla även i utväxlingen med utlandet, och enär de postavgifter, som höra till den utrikes trafiken, bestämmas av Eders Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande, kommer generalpoststyrelsen att beträffande rekommendationsavgiftens belopp i den internationella utväxlingen inkomma till Kungl. Maj:t med särskild underdånig framställning. Generalpoststyrelsen ämnar därvid även föreslå höjning av avgifterna för reklamation och mottagningsbevis, för vilka avgifters bestämmande icke heller lär erfordras riksdagens hörande.

De verkställda statistiska beräkningarna hava givit vid handen, att, om generalpoststyrelsens här ovan framförda förslag bifallas, postverket skulle beredas en merinkomst av högst 18,752,500 kronor, för helt år, med fördelning enligt följande tabell:

Slag av försändelser, m. m.	Merinkomst. Kronor.
Riksbrev	9,500,000
Borttagande av det särskilda lokalportot för brev.....	2,400,000
” ” ” ” ” ” ” ”, korsband ...	100,000
Höjning av lägsta avgiften för korsband, innehållande affärshandling.....	65,000
Postanvisningar och postförskott.....	750,000
Paket	2,500,000
Ilpaket	100,000
Rekommendationsavgiften	500,000
Postabonnerade tidningar	2,000,000
Utgivarkorsband.....	600,000
Summa	18,515,000
Härutöver kan påräknas inflyta för brev till Danmark och Norge.....	230,000
för postanvisningar och postförskott i utväxlingen med sistnämnda länder	7,500
Summa	18,752,500

På sätt emellertid generalpoststyrelsen förut anfört, är det, särskilt under nuvarande förhållanden, så vanskligt att beräkna blivande postala inkomster, att de i ovanstående tabell såsom merinkomst angivna belopp mycket väl kunna komma att i någon mån under- eller överskridas.

Då med hänsyn därtill att prisen å tidningar bestämmas för kalenderår, de nu ifrågasatta förhöjningarna av postavgifterna för postabonnerade tidningar och utgivarkorsband icke lämpligen kunna träda i kraft förr än vid ingången av nästkommande år, och enär de övriga ifrågakända portoförhöjningarna icke lära hinna komma i tillämpning förr än den 1 juli innevarande år, skulle av det i nämnda tabells slutsumma angivna belopp icke mer än högst omkring 8 miljoner kronor vara att för innevarande år påräkna såsom postverkets merinkomst.»

Enligt vad generalpoststyrelsen meddelar, hava ovanbemälda sakkunniga förklarat sig kunna giva sin anslutning till vad generalpoststyrelsen föreslagit förutom i nedan angivna hänseenden.

»Herr Flodin har uttalat tvekan, huruvida icke ett särskilt, lägre porto för lokalbrev borde bibehållas, i vilket fall detta porto lämpligen kunde sättas till respektive 15, 30, 45 och 60 öre;

och herr Dehlgren har ansett sig icke kunna tillstyrka en större portoförhöjning för lokalbrev än till respektive 15, 30, 45 och 60 öre, enär enligt hans uppfattning dels viss orättvisa föreläge att i ett så pass utsträckt land som Sverige anse, att ett till samma avgift uppskattat besvär orsakades postverket för befördran av lokalbrev som för befördran av

Särskilda
uttalanden av
de sakkunniga.

riksbrev, dels större förhöjning kunde medföra sådan minskning i antalet lokalförsändelser, att det avsedda ändamålet — större vinst för postverket — därigenom kunde äventyras.

Herrar Möller, Röing och Dehlgren hava uttalat önskvärdheten av att ett särskilt, lägre lokalporto för korsband bibehölles, varemot herr Flodin yttrat, att, om det särskilda lokalportot för brev borttoges, även det särskilda lokalportot för korsband syntes böra bortfalla.

Herr Dehlgren har ifrågasatt, huruvida icke avgiften för postanvisning eller postförskott lämpligen kunde — åtminstone beträffande de större beloppen — sättas högre än vad generalpoststyrelsen föreslagit.

Herrar Röing och Dehlgren hava uttalat, att de icke nu ansett sig kunna tillstyrka de av generalpoststyrelsen föreslagna förhöjningarna av postavgiften vid tidningsabonnemang och av befodringsavgiften för utgivarkorsband. Enligt deras mening måste ett förslag till sådana förhöjningar föregås av en noggrann utredning dels beträffande postverkets kostnader för tidningsrörelsen och dels rörande de grunder, efter vilka postavgiften för tidningsabonnemang vore sammansatt. Sådana utredningar hade icke verkställts på de senaste tjugufem åren, under vilka avsevärda förändringar i sättet för postverkets behandling och befodran av tidningar ägt rum, och det vore därför enligt deras åsikt mindre välbetänkt att genom en summarisk höjning av de olika belopp, av vilka postavgiften vid tidningsabonnemang nu vore sammansatt, ytterligare skärpa ett, som de anse, mindre rättvist avvägt förhållande mellan i nämnda postavgift ingående faktorer. Då därtill komme, att övriga av de sakkunniga tillstyrkta förhöjningar rörande andra mindre svårutredda avgifter till postverket enligt herrar Röings och Dehlgrens uppfattning väl syntes kunna tillföra postverket den som erforderlig ansedda inkomstökningen, och förhöjningarna beträffande postavgiften vid tidningsabonnemang och befodringsavgiften för utgivarkorsband icke skulle kunna tillämpas tidigare än vid 1921 års abonnemang, till vilken tid de internationella postavgifterna förväntades reglerade till avsevärd fördel för postverkets ekonomi, ansåge nämnda sakkunniga, att någon ändring beträffande de olika belopp, av vilka postavgiften vid tidningsabonnemang vore sammansatt, icke borde vidtagas, förrän fullständig utredning i nämnda hänseende verkställts, och att i avvaktan på en dylik utredning även befodringsavgiften för utgivarkorsband borde bibehållas oförändrad.»

Från generalpoststyrelsens beslut har en av styrelsens ledamöter, byråchefen Hasselrot, anmält sin skiljaktiga mening och avgivit följande yttrande:

Skiljaktighet.

»För min del är jag icke övertygad om riktigheten av att, förutom nu ifrågasatta ytterligare portoförhöjningar, jämväl föreslå borttagandet av det särskilda lokalportot, vilken åtgärd, enligt mitt förmenande, skulle bliva ganska kännbar för städernas och större samhällens affärsidkare och för den stora mängden av mindre bemedlade bland den korresponderande allmänheten i sådana samhällen.

Orsaken till att lokalportot satts lägre än riksportot anses hava varit, att kostnaderna för lokalbefodran beräknats vara lägre än för befodran olika orter emellan; och har man i anledning av den starka ökningen av förstnämnda kostnader ansett tiden nu vara inne för upphävandet av det särskilda lokalportot. Att kostnaderna för postutdelningen och posttransporterna särskilt i de större städerna vuxit ofantligt under senare år, torde vara obestriddigt, men lika uppenbart är, att även utgifterna för postbefodringen olika orter emellan under samma tid haft en utomordentligt stark tillväxt. Huruvida förhållandet mellan nämnda

kostnader inbördes härvid undergått någon förändring eller utjämning, synes mig därför vara tivelaktigt och torde icke utan en närmare undersökning kunna fastställas.

Om man emellertid i förevarande hänseende fäster sig vid de stora kostnaderna för lokalbefordringen, är det, enligt min mening, av lika stor vikt att härvid observera, vilken betydande andel särskilt de större städerna hava uti hela landets postutväxling, samt den mycket stora inkomst, som dessa städer tillföra postverket.

Av senast tillgängliga statistiska uppgifter framgår sålunda, att hela antalet avgångna försändelser — oberäknat postabonnerade tidningar — under år 1918 uppgått för endast de tre största städerna Stockholm, Göteborg och Malmö till sammanlagt något över 147,300,000 stycken, eller 38 % av motsvarande tal för hela riket. Frankoteckensuppbörden har för nämnda tre städer under samma år utgjort tillsammans 13,907,026 kronor eller icke mindre än 33,1 % av uppbörden för hela riket.

Härav är tydligt, att dessa samhällen lämna postverket icke blott full gottgörelse för den ifrågavarande förmånen utan också ett mycket betydande bidrag till kostnaderna för postförbindelsernas utvidgning och förbättring inom riket i övrigt. Enligt mitt förmenande torde just denna omständighet till väsentlig del hava föranlett, att städerna och de större samhällena under så lång tid fått oförkränt bibehålla förmånen av särskilt lokalporto.

I generalpoststyrelsens yttrande i denna sak anföres bland annat att, ehuru begreppet lokal försändelse numera närmare bestämts genom Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut under år 1917, och särskilda lokalportoområden för vissa städer fastställts genom kungl. brevet den 18 oktober 1918, det ej kunde undvikas att i vissa gränsfall oegentligheter kunde tänkas förekomma, vilka skulle undanröjas genom lokalportots borttagande. Mig förefaller det egendomligt, att man så snart efter det dessa förut omtvistade frågor vunnit en särdeles god lösning, vilken torde få anses så tillfredsställande som överhuvud synes möjlig att uppnå, skulle i följd av olägenheten av en del tänkbara gränsfall redan nu slopa hela detta efter år av arbete uppnådda resultat.

Om också borttagandet av lokalportot skulle medföra vissa förenklingar för posttjänsten och vore ett enkelt sätt att komma ifrån en svårlöst fråga samt möjligen även skulle tillföra postverket någon merinkomst, vill det dock synas, som om dessa skäl vore för svaga för att från postverkets sida taga initiativet till en förändring, som skulle kännbart drabba postverkets största kunder och sannolikt draga ifrån postverket en stor del försändelser, särskilt korsbandsförsändelser. Det kan för övrigt ifrågasättas, huruvida icke utvecklingen bör gå i motsatt riktning, så att lokalportot i allt större utsträckning komme landsbygden till godo. Redan införandet av den s. k. lådbrevbäringen torde väl hava kommit mången på landsbygden bosatt korrespondent att inse fördelen av lokalportot.

Beträffande förekomsten i främmande länder av särskilt lokalporto tillåter jag mig erinra om, att sådant porto allt fortfarande gäller i så närbesläktade och i postalt hänseende så närstående länder som Danmark och Tyskland.

På dessa skäl har jag alltså funnit mig icke kunna medverka till att fråntaga städerna och de större samhällena ifrågavarande sedan gammalt hävdvunna förmån.

Vad angår frågan om eventuell förhöjning jämväl av lokalportot för brev finner jag praktiska skäl tala för bibehållandet av senast enligt kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 fastställda portosatser för lokalbrev (10, 20, 30, 40 öre). Därigenom bleve, efter genomförandet av nu föreslagna höjning av riksportot, proportionen mellan lokalportot och riksportot densamma som före de tillfälliga taxehöjningarnas genomförande.

I allt övrigt instämmer jag uti vad generalpoststyrelsen i underdånighet föreslagit.»

Departements-
chefen.
Behovet av
postavgifternas
höjning.

I det av generalpoststyrelsen den 22 oktober 1919 avgivna förslag till beräkning av det ekonomiska resultatet av postverkets rörelse för år 1921 har styrelsen upptagit postverkets inkomster för år 1920 till 64,8 miljoner. Då utgifterna för samma år uppskattades till 65,8 miljoner, vore det således att antaga, att verkets driftresultat för år 1920, i stället för att lämna det i riksstaten upptagna överskott av 4 miljoner, skulle utvisa en brist av 1 miljon. Under förutsättning att postverket komme att beträffande andra halvåret 1920 tillgodoföras ett av generalpoststyrelsen ifrågasatt belopp av 500,000 kronor såsom ersättning för bestyret med göromål för postsparbankens med fleras räkning, skulle bristen komma att stanna vid 500,000 kronor. För år 1921 räknade styrelsen — under antagande att nu gällande tillfälliga höjning av postavgifterna skulle komma att äga tillämpning jämväl för året ifråga — med en inkomstsumma av 66,3 miljoner eller alternativt 69,3 miljoner, sistnämnda summa under förutsättning dels att höjning av det internationella postportot skulle komma att vidtagas med en beräknad merinkomst av 2 miljoner, dels ock att postverket tillgodofördes ersättning från postsparbanken med det av styrelsen ifrågasatta årsbeloppet av 1 miljon. Samtidigt upptog styrelsen en utgiftssumma för året av 66,7 miljoner. Om inkomsterna beräknades efter första alternativet, skulle således uppkomma en brist av 400,000 kronor, varemot efter andra alternativet ett överskott av 2,6 miljoner skulle uppstå.

På sätt framgår av det vid innevarande års statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920, har föredragande departementschefen framhållit, att han efter samråd med dåvarande chefen för civildepartementet utgått från att, i avvaktan på utredning av frågan om den ersättning postverket skulle erhålla av postsparbanken, det av generalpoststyrelsen i sådant hänseende upptagna ersättningsbeloppet icke skulle medtagas i inkomstberäkningen. Det ansågs ej heller tillrådligt att, innan klarhet vunnits, huruvida överenskommelse i en eller annan form kunde uppnås om höjning av det internationella postportot, den till 2 miljoner uppskattade inkomsten av denna höjning inberäknades i postverkets inkomster för år 1921.

Med iakttagande av dessa reduktioner skulle postverkets inkomster för år 1921 uppgå till 66,3 miljoner. Som nämnts hade generalpoststyrelsen beräknat utgifterna för året ifråga till 66,7 miljoner. Därvid hade styrelsen dock kalkylerat med ett minskat dyrtidstillägg i anledning av en utav styrelsen väntad nedgång av levnadskostnaderna. Med hänsyn till i utsikt ställda avsevärda förhöjningar i dyrtidstillägget och till vad generalpoststyrelsen anfört rörande styrelsens beräkning av nämnda tillägg ansåg

sig däremot chefen för finansdepartementet böra räkna med till 68,8 miljoner förhöjda driftkostnader.

Då det sålunda vore att förutsätta, att resultatet av postverkets rörelse under såväl år 1920 som 1921 skulle komma att visa avsevärda underskott, ansågs en höjning av vissa postavgifter oundgängligen erforderlig. En förberedande undersökning hade givit vid handen, att, därest en höjning över huvud skulle giva något avsevärt tillskott, åt densamma måste givas stor omfattning. Då postavgifter helst borde utgå med jämnade tal, torde meritakten, eftersom en höjning i allt fall måste ske, bliva ganska betydande. Densamma hade uppskattats till omkring 14 miljoner.

Vid tidpunkten för statsverkspropositionens avlåtande inkomna upplysningar hade visserligen givit vid handen, att resultatet av postverkets rörelse år 1921 torde kunna antagas komma att bliva helt annorlunda än den uppgjorda beräkningen utvisade. Då emellertid inga hållpunkter för en omräkning vore givna, förrän verkets styrelse inkommit med reviderade kalkyler, ansågs, under uttryckligt betonande av att, därest av förnyad utredning ett lägre netto skulle visas vara sannolikt, hänsyn därtill borde tagas vid riksstatens slutliga fastställande, i riksstatsförslaget böra för postverket upptagas följande belopp:

inkomster	kronor	80,800,000
driftkostnader	»	68,800,000
överskott	»	12,000,000

De reviderade kalkyler, varmed generalpoststyrelsen nu inkommit, utvisa, att man måste räkna med ett helt annat resultat av postverkets drift än det, vartill man kommit på grundvalen av styrelsens föregående beräkningar. Då dessa avgåvos i oktober 1919 hade, som styrelsen anmälde, konstaterats en viss nedgång i frankoteckensuppborren — vilken utgör den ojämförligt största delen av postverkets inkomster — under de månader, som närmast föregingo den, varunder inkomstberäkningen avgavs. Styrelsen trodde sig då kunna antaga, att denna nedgång vore beroende av tillfälliga anledningar och att ytterligare nedgång icke vore att befara. Dessa förhoppningar hade emellertid icke infriats, tvärtom utvisade frankoteckensuppborren under årets sista månader fortfarande en avsevärd nedgång, givetvis beroende på minskning av posttrafiken. Då högst avsevärda höjningar av vissa postavgifter vidtagits från och med den 1 juli 1919, hade på grund därav visserligen icke frankoteckensuppborrens totalbelopp för sista delen av nämnda år minskats, men borteliminerades de belopp, som kunde beräknas härflyta från portohöjningarna, framginge, att minskning ägt rum. Generalpoststyrelsen har utrönt, att denna minskning till stor del

härflyter från den av kristidskommissionernas avveckling beroende nedgången i tjänstefrankoteckensuppbörden, men bortsett därifrån återstår en avsevärd minskning jämväl i den vanliga frankoteckensuppbörden. Enligt mig från generalpoststyrelsen senast tillhandakomna upplysningar har även för de två första månaderna av år 1920 kunnat konstateras, att nedgången i uppbörden fortgår.

Vid sin inkomstberäkning i oktober 1919 ansåg sig generalpoststyrelsen kunna för åren 1920 och 1921 räkna med en ökning av 4 % å föregående års inkomster, därvid 1919 års inkomster uppskattades till samma belopp, som influtit under år 1918. Med hänsyn till den förhandenvarande inkomstminskningen har styrelsen nu funnit sig nödsakad övergå till ett annat beräkningssätt. Styrelsen utgår därvid från att uppbörden, som under de sista åren utvisat en utomordentligt stor ökning, skall under år 1920 allt fortfarande sjunka för att till sist under år 1921 uppgå till ett belopp, som motsvarar vad som skulle hava influtit, om man räknar med en kontinuerlig årlig ökning av uppbörden med 5 % och med år 1911 såsom utgångspunkt. Med detta beräkningssätt kommer styrelsen till en inkomstsumma av 58,8 miljoner för år 1920 och 57,5 miljoner för år 1921. Vad utgifterna beträffar har styrelsen räknat med samma belopp som förut, dock med tillägg av respektive 1 miljon och 2,1 miljoner i anledning därav, att förhöjning av statstjänstemännens dyrtidstillägg ställts i utsikt. Då styrelsen saknat kännedom om de grunder, varefter dyrtidstillägget skulle utgå till postverkets personal efter ikraftträdandet av det för tillämpning från och med den 1 juli 1920 fastställda nya avlöningsreglementet för sagda personal, har styrelsen därvid räknat med lika stort tilläggsbelopp, varmed av förevarande anledning den av styrelsen beräknade utgiftssumman för år 1921 blivit höjd i statsregleringsförslaget för nämnda år och beräknat tilläggsbeloppet för år 1920 i förhållande därtill. Enligt styrelsens sålunda reviderade beräkningar blir postverkets driftresultat för år 1920

utgifter	66,8 miljoner
inkomster	<u>58,8</u> „
brist	8,0 miljoner

och för år 1921

utgifter	68,8 miljoner
inkomster	<u>57,5</u> „
brist	11,3 miljoner

För att, med hänsyn till möjligheten av att utgifterna på grund av oförutsedda omständigheter eventuellt skulle komma att överstiga de beräk-

nade, vara på den säkra sidan, föreslår styrelsen, att den för år 1920 beräknade bristen skall uppskattas till 10 miljoner.

I betraktande av den utav generalpoststyrelsen konstaterade nedgången i posttrafiken och den ej obetydliga minskningen i postverkets inkomster, som vållas av sjunkande tjänstefrankoteckensuppbörd på grund av kristidskommissionernas upphörande, samt slutligen den omständigheten, att de höjningar av posttaxorna, som redan vidtagits och som ytterligare måste ställas i utsikt, kunna tänkas förorsaka trafikminskning, synes nödvändigt förfara annorlunda än hittills vid beräkning av postverkets inkomster. Jag saknar anledning att ej godtaga de av verkets styrelse föreslagna beräkningsgrunderna. Det synes mig vara så mycket större orsak att härvidlag räkna synnerligen försiktigt, som, även om inkomsterna möjligen skulle komma att visa sig i verkligheten överstiga de beräknade, å andra sidan starka skäl tala för, att verkets utgifter kunna komma att stegras i högre grad än man beräknat.

Utgår man sålunda från att, i enlighet med vad generalpoststyrelsen beräknat, postverkets driftresultat skulle visa ett underskott för år 1920 av 8 à 10 miljoner och för år 1921 av omkring 12 miljoner, är det givetvis ofrånkomligt, att avsevärda taxeförhöjningar måste vidtagas samt att dessa böra träda i kraft så tidigt som möjligt under innevarande år. I överensstämmelse med vad 1919 års riksdag uttalat, synas dessa förhöjningar om möjligt böra avvägas så, att ej blott driftsförlust förebygges utan även skäligt överskott uppkommer. På sätt närmare utvecklats i motiveringen för inkomstberäkningen till innevarande års statsverksproposition hade det visserligen varit önskvärt, om detta överskott kunnat bli så stort, att detsamma i mera avsevärd mån kunnat motverka eljest emotsedd sänkning av affärsverkens bidrag till budgeten, men detta torde, då den förebragta utredningen givit vid handen, att så betydliga belopp äro behöfliga för att täcka postverkets driftkostnader, icke bli möjligt.

Sättet för post-
avgifternas
höjning.

Då det gäller att åstadkomma en så väsentlig inkomsthöjning som den, varom nu är fråga, måste givetvis i främsta rummet undersökas, huru stor höjning av befodringsavgifterna för brev, som kan bli erforderlig. Breven bilda nämligen den faktor, som övar det avgörande inflytandet uti ifrågakvarande hänseende, i det att något mer än hälften av de utav styrelsen beräknade merinkomsterna på grund av styrelsens förslag till avgiftsförhöjning skulle härflyta från ökningen av portot för riksbrev (andra inrikes brev än lokalbrev). Detta porto har generalpoststyrelsen med instämmande av de sakkunniga föreslagit att höjas med 100 % på de ur-

sprungliga, intill den 1 juni 1918 utgående beloppen eller 33 $\frac{1}{3}$ % på de nu utgående, provisoriskt höjda avgifterna, på sätt framgår av följande sammanställning:

V i k t	P o r t o f ö r r i k s b r e v .			
	före 1/6 1918	1/6 18—30/6 19	för närvarande	föreslaget
högst 20 gr.	10 öre	12 öre	15 öre	20 öre
över 20—125 „	20 „	25 „	30 „	40 „
„ 125—250 „	30 „	35 „	45 „	60 „
„ 250—500 „	taxerades såsom paket.		60 „	80 „

Även om icke praktiska skäl starkt talade mot att vid en höjning stanna vid ett belopp mellan de nu utgående och de ifrågasatta avgifterna, synes i allt fall penningvärdets fall och den i följd därav inträdda stegringen i postverkets utgifter väl motivera den höjning, som föreslagits. Jag ansluter mig fördenskull till generalpoststyrelsens mening härutinnan.

Efter höjningen kommer visserligen ett riksbrev av högst 20 grams vikt och ett brev till utrikes ort av samma vikt att draga samma porto, men denna oegentlighet är ofrånkomlig intill dess att den höjning av det internationella portot, som förutses komma att äga rum, kan bli i enlighet med gällande internationella postfördrag beslutad och bragt i tillämpning. Generalpoststyrelsen har utgått från, att denna angelägenhet skulle kunna hinna att ordnas före ingången av år 1921, men det synes mig försiktigast att räkna med den möjligheten att, även om beslut i ämnet skulle kunna bli fattat under innevarande år, dess ikraftträdande dock icke med säkerhet kan väntas förrän den 1 oktober 1921 eller, därest beslut icke kommer till stånd förrän under sistnämnda år, möjligen senare. På grundvalen av de förändrade internationella postavgifterna torde förmodligen bli nödvändigt att verkställa en revision av de inrikes postavgifterna, ur vilken kunde framgå en mera stabil taxa att avlösa de nuvarande provisoriska tarifferna.

Den höjning av portot för riksbrev, som jag således anser mig böra föreslå, synes motivera en höjning även av portot för *lokalsbrev*. Visserligen har sistnämnda porto redan höjts med 100 % på den ordinarie avgiften eller samma höjning som nu föreslås för avgiften för riksbrev, men generalpoststyrelsen har redan i sin framställning år 1919 uttalat den me-

ningen, att postverket beträffande en lokalförsändelse utför ett arbete, som bör skattas högre än hälften av det arbete, som en riksförsändelse kräver. I överensstämmelse med denna åsikt bestämde också 1919 års riksdag lokalportot för brev till ett belopp, som utgör $\frac{2}{3}$ av riksportot. Vid en ytterligare höjning av lokalportot för brev borde detta emellertid av praktiska skäl sättas till 15 öre, i vilket fall lokalportot komme att utgöra $\frac{3}{4}$ av riksportot. Då vid sådant förhållande skillnaden mellan lokalportot och riksportot bleve ganska ringa, har styrelsen på i skrivelsen närmare angivna skäl föreslagit lokalportots borttagande. I denna fråga hava skiljaktiga meningar uttalats dels av en ledamot av styrelsen, byråchefen Hasselrot, vilken ansett, att lokalportot borde bibehållas och utgå med nuvarande belopp, dels av två utav de sakkunniga, herrar Flodin och Dehlgren. Vad den sistnämnde anfört därom, att det förelåge en viss orättvisa i att anse, att ett till samma avgift uppskattat besvär orsakades postverket för befordran av lokalbrev som för befordran av riksbrev, kan möjligen hava något fog för sig, men, enär det givetvis möter praktiska svårigheter att för varje ort i landet bestämma särskilt lokalportoområde, inträffar nu ofta, att en försändelse, som befordras en jämförelsevis lång sträcka, kommer i åtnjutande av lokalporto, under det att riksportot kommer till användning vid en betydligt mindre transport. Skulle befordringsvägens längd vara avgörande för avgiftens bestämmande, kunde full rättvisa icke vinnas med mindre ett särskilt zontabellsystem tillämpades, vilket givetvis icke kan ifrågasättas. Lokalportot kan också sägas strida emot den princip om enhetliga brevavgifter, som för övrigt tillämpas såväl inom landet som i den internationella postutväxlingen, där samma brevporto utgår oberoende av befordringsvägens längd. I flera av kulturländerna finnes icke något lokalporto. I Norge har det i det stora hela avskaffats, och i Tyskland har det inskränkts att omfatta endast brev. I Danmark finnes visserligen lokalporto, men, efter vad som meddelats mig, ifrågasättes även där enhetligt porto. Att lokalportots borttagande skulle i någon mån minska denna del av posttrafiken är väl möjligt, men erfarenheterna från annat håll — till exempel spårvägarna — giva dock vid handen, att trafikminskningen, bortsett kanske från den första tiden efter taxeförhöjnings ikraftträdande, icke blir större, än att de förhöjda avgifterna dock medföra inkomstökning. Vad vidare beträffar den av reservanten inom generalpoststyrelsen uttalade åsikten, att städerna och de större samhällena icke böra frångas ifrågavarande sedan gammalt hävdvunna förmån, synes det mig, att befolkningen i städerna och därmed likställda samhällen, även om lokalportot borttages, i postalt hänseende äga avsevärda förmåner fram-

för landsbygden, såsom täta brevbäringsturer, god tillgång till postanstalter och brevlådor, m. m. Jag hyser också den av generalpoststyrelsen uttalade meningen, att det, när avgiftsförhöjningar måste vidtagas, är lämpligt att skaffa ökade inkomster genom borttagande av en förmån, varav endast en mindre del av allmänheten kan begagna sig. På detta och övriga av styrelsens anförda skäl anser jag mig böra förorda styrelsens förslag.

Med hänsyn till det internationella portot för brevkort anser jag, att det nu utgående portot för *inrikes brevkort* bör bibehållas tills vidare, och biträder jag således styrelsens förslag härutinnan.

I fråga om befodringsavgifterna för *andra inrikes korsband än utgivarkorsband* har generalpoststyrelsen, under förmenande, att det vore inkonsekvent att borttaga lokalportot för brev, men bibehålla detsamma för korsband, föreslagit borttagande jämväl av lokalportot för korsband. Tre av de sakkunniga, herrar Möller, Röing och Dehlgren, hava däremot uttalat önskvärdheten av att ett särskilt, lägre porto för korsband bibehölles, varemot den fjärde av de sakkunniga, herr Flodin, yttrat, att, om det särskilda lokalportot för brev borttoges, även det särskilda portot för korsband syntes böra bortfalla. Sistnämnda åsikt synes mig riktig. Det lokala portot för korsband av högst 100 grams vikt — inom vilken viktgrupp de allra flesta korsbanden falla — är för närvarande 3 öre, och enär motsvarande riksporto är 5 öre, kan lokalportots borttagande näppe- ligen anses bliva av någon nämnvärd betydelse för den enskilde korrespondenten, och vad beträffar korrespondenter, som avsända korsband i större mängd, hava dessa genom den av 1919 års riksdag antagna bestämmelsen om rabatt för s. k. masskorsband erhållit en viss förmån. Då jag förut biträtt styrelsens förslag om borttagande av lokalportot för brev, finner jag mig således även böra tillstyrka förslaget om borttagande av lokalportot för korsband. Icke heller mot vad styrelsen i övrigt föreslagit beträffande avgifterna för andra inrikes korsband än utgivarkorsband synes mig vara något att erinra.

Likaledes synes styrelsens förslag beträffande avgiften för *inrikes postanvisning eller postförskott* och i fråga om *assuransavgiften* för inrikes försändelse vara av beskaffenhet att böra godtagas.

Beträffande avgifterna för *paket* har en förhöjning av avgifterna för dessa ägt rum såväl 1917 som 1918. Den huvudsakliga anledningen härtill har, oavsett behovet av ökade inkomster, varit, att de taxeförhöjningar, som vidtagits vid järnvägarna, medfört en förskjutning mellan post- och järnvägsavgifterna, vilket haft till följd, att en del gods, som eljest skulle befordrats med järnväg, i stället försändes med post. År 1919 vidtogs

— bland annat med hänsyn därtill att paketportot då höjts två gånger på två år — icke någon ytterligare höjning av postavgifterna för paket. Sedan emellertid under sistlidet år vid järnvägarna vidtagits ytterligare taxeförhöjningar, har den förutnämnda förskjutningen mellan post- och järnvägsavgifterna blivit än mer märkbar. Det vore givetvis önskvärt, att överensstämmelse kunde vinnas mellan postens och järnvägens avgifter, vilket dock icke låter sig göra, så länge järnvägsavgifterna beräknas efter zontariffsystem, men postavgifterna utgå med enhetliga belopp för befordran inom hela riket. Såsom också generalpoststyrelsen i sin skrivelse framhållit är det dessutom — för att icke svenska affärsmän skola komma i ogynnsammare ställning än utländska konkurrenter — nödvändigt, att vid postavgifternas bestämmande taga hänsyn till det allmänt internationella paketportot och till paketportot mellan de andra skandinaviska länderna. Vid avgivande av sitt förslag till inrikes paketavgifter har generalpoststyrelsen tagit hänsyn till dessa förhållanden och till vad vid överläggningar mellan de svenska, danska och norska postcheferna förekommit. Den här ovan omförmälda förskjutningen mellan post- och järnvägsavgifterna har haft till följd, att särskilt såväl tyngre som skrymmande paket överförts från järnvägsbefordran till befordran med post, vilket med hänsyn till postverkets begränsade utrymme i postkupéerna och å postanstalterna måste anses olämpligt. För att förebygga detta missförhållande framlades för 1919 års lagtima riksdag förslag därom, att för befordran med post icke skulle mottagas inrikes paket av högre vikt än 5 kilogram, när järnvägsförbindelse funnes mellan paketets avgångs- och adressorter. Med anledning av denna framställning beslöt riksdagen, att inrikes paket, vars inlämnings- och adressorter äro förbundna medelst järnväg, skulle mottagas till postbefordran allenast om paketet vägde högst 10 kilogram och icke vore skrymmande. Emellertid har, enligt vad generalpoststyrelsen meddelar, tillämpningen av denna bestämmelse visat sig medföra stora svårigheter, och anser sig styrelsen nu böra föreslå upphävande av bestämmelsen, vilken varit avsedd att gälla endast till innevarande års utgång och vilkens provisoriska karaktär även framhölls av bevillningsutskottet. Med anledning av vad som förekommit anser jag mig böra biträda generalpoststyrelsens förslag om bestämmelsens upphävande, så mycket mera som den nu föreslagna förhöjningen av paketportot, vilken förhöjning jag finner väl avvägd, synes komma att, åtminstone i någon mån, minska överflyttningen av gods från järnvägen till posten.

Styrelsens förslag om höjning av den särskilda avgiften för s. k. *ilpaket* och av *rekommendationsavgiften* anser jag mig jämväl böra förorda.

Vad slutligen beträffar *tidningsavgifterna* så hava dessa lämnats oberörda vid de förhöjningar av vissa postavgifter, som under de senare åren tid efter annan vidtagits. Såväl postavgiften vid postabonnemang å tidning som den därmed nära sammanhängande befordringsavgiften för utgivarkorsband är emellertid enligt generalpoststyrelsens mening allt för ringa i förhållande till postverkets kostnader för tidningsrörelsen, varför styrelsen nu ansett sig böra föreslå en tillfällig förhöjning med 100 % på nu utgående avgifter. I denna fråga har skiljaktig mening uttalats av två utav de sakkunniga, herrar Röing och Dehlgren, vilka ansett, att någon ändring beträffande avgifterna ifråga icke borde vidtagas, förrän fullständig utredning verkställes dels beträffande postverkets kostnader för tidningsrörelsen och dels rörande de grunder, efter vilka postavgiften för tidningsabonnemang vore sammansatt. Nämnda sakkunniga hava också såsom sin mening framhållit, att övriga av de sakkunniga tillstyrkta förhöjningar syntes kunna tillföra postverket den som erforderlig ansedda inkomstökningen, varjämte vid den tid, då förhöjningarna skulle kunna tillämpas, de internationella postavgifterna väntades reglerade till avsevärd fördel för postverkets ekonomi. Vad herrar Röing och Dehlgren således anfört angående önskvärdheten av en utredning beträffande postverkets kostnader för tidningsrörelsen och rörande de grunder, efter vilka postavgiften för tidningsabonnemang är sammansatt, synes mig riktigt, och samma mening har även uttalats av generalpoststyrelsen. Med hänsyn emellertid till den oerhörda kostnadsstegring, som på alla områden ägt rum, sedan grunderna för nu ifrågasvarande avgifter bestämdes, läser det näppeligen kunna råda någon tvekan därom, att resultatet av en dylik utredning kommer att visa billigheten av en avsevärd förhöjning av postverkets ersättning för bestyret med tidningarna. Den ersättning, som postverket för närvarande uppbär för varje postabonnerat tidningsexemplar, belöper sig, enligt vad jag inhämtat, i genomsnitt till icke fullt ett öre. För detta belopp har postverket icke blott att inslå, befordra och utdela tidningen, utan även att mottaga och befordra rekvisitionen, redovisa medlen till tidningsutgivaren, verkställa nödig bokföring och revision samt andra med tidningsrörelsen sammanhörande arbeten. Vid sådant förhållande synes det mig uppenbart, att en avgiftsförhöjning med 100 % är moderat och icke kan anses föregripa en utredning. Enär dessutom under senaste tiden postverkets såväl inkomster som utgifter visat betydande fluktuationer, är det, för att säkerställa såväl täckandet av postverkets driftkostnader som ock ett skäligen överskott, nödvändigt att vid avgifternas bestämmande söka erhålla en någorlunda bred vinstmarginal. Såsom jag förut anfört, anser jag, att man icke med någon säkerhet kan

påräkna att åtminstone under någon större del av år 1921 erhålla några ökade inkomster av utrikes rörelsen. Det synes mig även därför erforderligt att nu bereda postverket ökade inkomster genom höjning av tidningsavgifterna, då det för envar måste vara uppenbart, att dessa avgifter äro alldeles för låga icke blott i förhållande till postverkets utgifter för tidningsrörelsen, utan även i förhållande till postverkets övriga avgifter, vilka, sålänge tidningsrörelsen går med avsevärd förlust, måste sättas högre än vad eljest bleve fallet. Det måste visserligen anses önskvärt, att tidningspriserna icke allt för mycket stegras, men den av generalpoststyrelsen föreslagna höjningen skulle icke för något fall uppgå till belopp, som, särskilt med hänsyn till nuvarande penningvärde, kan anses bliva av mera nämnvärd betydelse. Under alla förhållanden bleve ökningen obetydlig i jämförelse med de av tidningsutgivarna på de senaste åren vidtagna höjningarna. Jag finner mig således — under uttalande av att en utredning i ämnet snarast möjligt synes böra verkställas — böra förorda en provisorisk höjning av postavgiften för tidningsabonnemang på sätt generalpoststyrelsen föreslagit, varvid det synes följdriktigt, att även befodringsavgiften för utgivarkorsband i samma mån höjes.

Ekonomisk
innehörd.

Det framgår av den utredning, generalpoststyrelsen lämnat angående den ekonomiska innebörden av det nu framlagda förslaget, att dess genomförande kan beräknas giva postverket en merinkomst av i runt tal 18,750,000 kronor. Emellertid kan den ifrågasatta höjningen av avgifterna för postabonnemang å tidningar och för utgivarkorsband icke lämpligen träda i kraft förrän vid ingången av år 1921.

Fördenskull och då övriga förhöjningar icke torde kunna hinna att bliva tillämpade förrän från och med den 1 juli 1920 läser merinkomsten därav för sagda år icke kunna uppskattas till mer än 8 miljoner, eller samma summa, vartill generalpoststyrelsen i gynnsammaste fall beräknat underskottet för nämnda år. Om, såsom generalpoststyrelsen icke ansett uteslutet, postverkets driftresultat för år 1920 skulle komma att visa ett underskott av inemot 10 miljoner, får man sålunda räkna med möjligheten av att, även om så pass vittgående avgiftsförhöjningar vidtagas, en icke obetydlig brist kan komma att uppstå för sistnämnda år.

Detta bleve emellertid i någon mån utjämnat därigenom att resultatet för år 1921 skulle kunna förutses bliva gynnsammare, så att ej blott det beräknade underskottet, 12 miljoner, bleve betäckt, utan även ett överskott av 6 à 7 miljoner uppkomme. Emellertid är, som ovan framhållits, under nuvarande förhållanden beräkningarna av såväl inkomster som utgifter synnerligen vanskliga, vadan möjligheten av både att inkomsterna understiga och att utgifterna överstiga de beräknade icke får anses ute-

sluten. En nog så avsevärd marginal torde därför vara av behovet påkallad.

I likhet med vad av 1919 års lagtima riksdag beslutades i fråga om de för närvarande gällande tillfälliga portoförhöjningarna läser giltighetstiden av de nu föreslagna avgiftsbeloppen böra begränsas att omfatta tiden till utgången av nästa budgetår. Jag utgår härvidlag från att den i utsikt ställda utredningen angående tidningsavgifterna dessförinnan skall kunna hava blivit slutförd. Det torde väl ej heller vara uteslutet, att man före utgången av år 1921 skall kunna bliva i stånd att på grundvalen av nya internationella postavgifter verkställa erforderlig, slutgiltig revision av de inrikes posttarifferna.

På grund av vad framhållits rörande det väntade ogynnsamma resultatet av postverkets drift under år 1920 synes det föreliggande förslaget böra träda i kraft vid den tidigaste tidpunkt, som lämpligen kan förut sättas, eller den 1 juli 1920.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta

att — med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för s. k. lokalbrev — befodringsavgifterna för inrikes brev skola utgå med följande belopp:

om brevets vikt icke överstiger	20 gram...	20 öre
„ vikten överstiger	20 men icke 125 „ ...	40 „
„ „ „	125 „ „ 250 „ ...	60 „
„ „ „	250 „ „ 500 „ ...	80 „;

att befodringsavgiften för inrikes brevkort skall utgöra:

för enkelt brevkort	10 öre
„ dubbelt „	20 „;

att — med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för s. k. lokalförsändelse — befodringsavgiften för annat inrikes korsband än utgivar-korsband eller sådant korsband, som innehåller uteslutande blindskrift, skall för var vikt av 100 gram eller del därav utgå med 5 öre, dock att minsta avgiften skall utgöra för korsband, innehållande affärshandling, 20 öre och för korsband, innehållande varupro-
prov, 10 öre;

att — likaledes med upphävande av bestämmelsen om ett särskilt, lägre porto för lokalförsändelse — be-

Kungl. Maj:ts Proposition Nr 256.

fordringsavgiften för inrikes korsband, som innehåller uteslutande blindskrift, skall, för var vikt av 500 gram eller del därav, utgöra 5 öre;

att avgiften för inrikes postanvisning eller postförskott skall utgå med följande belopp:

om postanvisnings- respektive postförskottsbeloppet uppgår till högst 5 kronor	20 öre
„ beloppet överstiger 5 men ej 50 kronor	30 „
„ „ „ 50 „ „ 100 „	40 „
„ „ „ 100 „ „ 250 „	50 „
„ „ „ 250 „ „ 500 „	60 „
„ „ „ 500 „ „ 750 „	70 „
„ „ „ 750 „ „ 1,000 „	80 „;

att assurancesavgiften för inrikes försändelse skall utgå med följande belopp:

för assurancesbelopp av högst 500 kronor 30 öre
 „ „ „, som överstiger 500 men ej
 1,000 kronor 50 „
 för assurancesbelopp, som överstiger 1,000 men ej 100,000 kronor, 50 öre för 1,000 kronor med tillägg av 10 öre för varje överskjutande belopp av 500 kronor eller del därav,

för assurancesbelopp, som överstiger 100,000 kronor, 20 kronor 30 öre för 100,000 kronor med tillägg av 10 öre för varje överskjutande belopp av 1,000 kronor eller del därav;

att det inrikes portot för paket skall utgå enligt följande grunder, nämligen för paket, som väger högst 1 kilogram, med 80 öre
 mer än 1 men ej över 3 kilogram, med 1 krona 10 „
 „ „ 3 „ „ 5 „ „ 1 „ 40 „
 „ „ 5 kilogram med 1 krona 40 öre för de första 5 kilogrammen och därefter 80 öre för vart överskjutande kilogram eller del därav;

att för skrymmande paket det ifrågavarande viktportot skall ökas med 50 procent och att, i fråga om vad med skrymmande paket förstås, skola tillämpas be-

stämmelserna i sådant hänseende enligt gällande internationella paketkonvention, dock med den eller de inskränkningar, som kunna föränledas av särskilda, utav Kungl. Maj:t till efterrättelse inom svenska postverket givna föreskrifter;

att den särskilda tilläggsavgiften för inrikes s. k. ilpaket skall utgöra 1 krona 40 öre för var vikt av 5 kilogram eller del därav;

att den avgift, som vederbörande avsändare har att, utöver belöpande befodringsavgift, erlægga för inrikes försändelses rekommendation, skall utgöra 20 öre;

att 8 och 11 §§ i kungl. förordningen den 17 juni 1916 angående villkoren för postbefordran av tidningar och andra periodiska skrifter — 11 § sådan densamma lyder enligt kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 — skola erhålla följande ändrade lydelse:

• 8 §.

1 mom. Postavgiften — — — — —
— — — — — befodringsavgift.

2 mom. Förskrivningsavgiften utgår med:

a) 20 öre för varje i taxan intagen abonnemangstermin, som abonnemanget avser, och

b) 4 procent av den utgivaren tillkommande prenumerationsavgift, dock ej under 10 öre, allt räknat för helt år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider.

3 mom. Befodringsavgiften beräknas för år och i förhållande därtill för kortare abonnemangstider sålunda:

a) 24 öre för varje nummer i veckan, men för tidning, som utkommer med mer än 7 nummer i veckan, 24 öre för vart och ett av 7 nummer och 12 öre för varje överskjutande nummer i veckan; skolande — —
— — — — — högre hela tal; och

b) 12 öre för varje helt eller påbörjat kilogram av tidningens sammanlagda vikt under nästföregående helårsperiod, räknad från och med den 1 oktober till

Kungl. Maj:ts Proposition Nr 256.

och med den 30 september; skolande — — — — —
 — — — — — tidningens vikt.

4 mom. Om — — — — — öretal.

5 mom. För varje gång postabonnemang sker skall, evad abonnemanget avser längre eller kortare tid, postavgiften alltid utgöra minst 40 öre för varje särskilt tidningsexemplar.

6 mom. Om — — — — — höjas.

7 mom. Skulle — — — — — helårsvikten av tidningen.

8 mom. Utgivare — — — — — bilagor.

11 §.

1 mom. Om tidnings utgivare till postanstalt å utgivningsorten avlämnar exemplar av tidningen för befordran såsom korsband, må, efter anmälan av utgivaren, postbefordringsavgiften beräknas efter sammanlagda vikten av de försändelser, som på en gång avlämnas, och skall för sådana korsband (utgivarkorsband) avgiften utgöra 12 öre för varje vikt av ett halvt kilogram eller del av halvt kilogram. Avlämnas samtidigt olika av samma person utgivna tidningar, beräknas avgiften å tidningarnas sammanlagda vikt. Varje gång utgivarkorsband avlämnas till postbehandling skall emellertid befordringsavgiften beräknas för minst två kilogram.

2 mom. Utgivarkorsband — — — — —
 — — — — — korsband i allmänhet.

3 mom. Finner — — — — — 1 mom. sägs.

4 mom. I övrigt — — — — — försändelse»;

att de förhöjda avgifterna för postabonnemang å tidning och för utgivarkorsband skola utgå från och med den 1 januari 1921, dock att den förra avgiften skall tillämpas jämväl beträffande sådana abonnemang för år 1921, som verkställas under år 1920;

att de övriga beslut, som i nu förevarande hänseenden kunna bliva meddelade, skola träda i kraft den 1 juli 1920, vid vilken tid stadgandena i 2—4 samt

7—10 §§ av kungl. kungörelsen den 30 maj 1919 angående tillfällig höjning av postavgifterna m. m. skola upphöra att gälla; samt

att samtliga beslut skola lända till efterrättelse allenast till och med den 31 december 1921, dock att de förhöjda avgifterna för postabonnemang å tidning icke skola tillämpas beträffande sådana abonnemang för år 1922, som verkställas under år 1921.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Corin.